

Fredagen den 12 maj

Kl. 14.00

Om importrestriktionerna för vissa komponenter till dataindustrin

1 § Justerades protokollet för den 3 maj.

2 § Svar på fråga 1988/89:571 om importrestriktionerna för vissa komponenter till dataindustrin

Anf. 1 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Per-Ola Eriksson har frågat mig vilka åtgärder regeringen har vidtagit för att dataföretag verksamma inom Sverige inte skall beläggas med olika importrestriktioner vid import av komponenter utan bli likabehandlade med företag i andra nordiska länder.

Några svenska restriktioner vid import av elektronikkomponenter finns inte, bortsett från vissa tullar. Vad Per-Ola Eriksson avser är, såvitt jag förstår, restriktioner i exportlandet som kan påverka svenska företags tillgång till utländsk teknologi.

Data- och elektronikindustrin är en dynamisk och viktig industribransch i Sverige. Jag delar Per-Ola Erikssons uppfattning om betydelsen för denna bransch att ha tillgång till teknologi på samma villkor som konkurrenter i andra länder.

Förenade staterna och dess allierade, till vilka ju hör Danmark och Norge, bedriver inom ramen för COCOM – Coordinating Committee on Multilateral Export Controls – en i princip gemensam exportkontroll av handeln med strategiska varor.

Även civila varor som kan användas för militära syften – t.ex. elektronikkomponenter – är föremål för exportkontroll.

Länder som är medlemmar i COCOM ges av amerikanska exportkontrollmyndigheter en förmånligare behandling än utanförstående länder. Den viktigaste skillnaden är att amerikanskt utförseltillstånd i viss utsträckning inte behövs för export till ett COCOM-land.

Den amerikanska regeringen kan mildra exportlicenskravet också vid utförsel till länder utanför COCOM. Så har också skett i några fall. I juli 1987 beslutade det amerikanska handelsdepartementet att till viss del ta bort exportlicenskraven vid utförsel till Sverige. Något beslut om att Sverige i samtliga aktuella avseenden skall behandlas som COCOM-land har inte fattats.

Skillnaden mellan att bli behandlad som COCOM-land och att inte bli det har hittills varit av liten betydelse för Sverige, framför allt mot bakgrund av

Prot. 1988/89:113
12 maj 1989

Om importrestriktionerna för vissa komponenter till dataindustrin

beslutet i juli 1987. Ny amerikansk exportkontrollagstiftning innebär emellertid att skillnaderna ökar. Dels undantas ytterligare varor från exportkontroll vid utförsel till ett COCOM-land, dels upphör kravet på amerikanskt reexporttillstånd vid utförsel från ett annat land till ett COCOM-land. Dessa förändringar har ännu inte trätt i kraft, men tillämpningsföreskrifter kommer att publiceras inom kort.

Regeringen utfärdade i februari 1986 en förordning om förbud mot viss utförsel. Enligt denna får inte utländska varor på högteknologiområdet som kontrolleras i tillverkningslandet föras ut ur Sverige utan tillstånd från tillverkningslandet. Huvudmotiven för förordningen var att säkra tillgången till avancerad teknik och att se till att svenskt territorium inte används för att kringgå andra länders exportbestämmelser.

Jag vill understryka att svensk data- och elektronikindustri inte har några problem med att få tillgång till utländsk teknologi. Vad det handlar om är i vilken utsträckning det krävs licenser från leverantörsländet och därmed följande administrativt merarbete.

Regeringen följer uppmärksamt utvecklingen på detta område och har ett löpande informationsutbyte med Förenta staterna i dessa frågor.

Anf. 2 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Gradin för svaret på min fråga. Det utgjorde en i huvudsak informativ och fyllig redogörelse över utvecklingen i detta avseende.

Jag har tagit upp denna fråga mot bakgrund av att dataföretag i Sverige har sämre villkor jämfört med dataföretag i Finland när det gäller att få tag på högteknologiska produkter från USA. Som statsrådet påpekar innebär licenskravet ett betydande administrativt merarbete, eftersom Sverige ju har en lägre status i dessa sammanhang än t.ex. Finland. Sverige klassificeras som tillhörande samma grupp som Guinea-Bissau, Maldiverna och Kenya. Det är något illavarslande att ett högindustrialiserat och högteknologiskt land som Sverige inte har samma status som åtminstone vårt broderland Finland och Schweiz.

Den situation som råder innebär att det finns risk för att kompetens flyttas från Sverige, om man inte kan få tillgång till tekniken, vilket också innebär att sysselsättningen kan äventyras.

Jag anser att slutet av svaret är något defensivt. Statsrådet säger visserligen att regeringen följer utvecklingen uppmärksamt och har ett löpande informationsutbyte med Förenta staterna. Men jag vill precisera frågan på två punkter: Vad beror USA:s negativa inställning till Sverige på? Vad tänker regeringen göra mer offensivt för att svenska företag, som är beroende av högteknologiska komponenter, skall få samma status som finska företag? Detta är en viktig sysselsättningspolitisk aspekt.

Anf. 3 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att komma ihåg det som jag sade i mitt svar, nämligen att svenska företag inte har några problem i dag jämfört med konkurrenter i andra länder när det gäller att få tillgång till utländsk

teknologi. Självfallet är det av intresse att verka för att konkurrensläget inte försämras.

Motiven för den svenska förordningen om förbud mot viss utförelse kvarstår. Om det visar sig att de svenska reglerna behöver ses över på någon punkt, är regeringen beredd att ta erforderliga initiativ. Inom kanslihuset bedrivs i dag ett arbete på detta område, vilket jag tror kommer att resultera i att vi kan se över och undersöka på vilket sätt vi kan förbättra de svenska reglerna.

Anf. 4 PER-OLA ERIKSSON (c):

Herr talman! Det har ibland gjorts gällande att Sverige skulle behöva inrätta en mer officiell inspektion som kan följa denna fråga och ge amerikanska myndigheter garantier för att Sverige inte missbrukar de komponenter som man importerar.

Jag vill fråga statsrådet Gradin om regeringens arbete innefattar frågan om det skulle behövas någon typ av inspektion för utfärdande av förordningar, och framför allt intyg, som kan gynna svenska företag.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1988/89:641 om nordiska medborgares rättigheter vid svensk anslutning till EG

Anf. 5 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Erkki Tammenoksa har frågat mig om nordiska medborgares rättigheter vid en eventuell svensk anslutning till EG.

Jag utgår ifrån att han härmed avser ett svenskt deltagande i det västeuropeiska integrationsarbetet i linje med riksdagsbeslutet i maj 1988, dvs. ett breddat och fördjupat samarbete med EG på alla områden utom det utrikes- och säkerhetspolitiska.

I utrikesutskottets betänkande 1987/88:24 om Sverige och den västeuropeiska integrationen konstaterades att nära förbindelser med EG inte hindrar Sverige från att vidareutveckla det nordiska samarbetet och samarbetet inom EFTA. I stället betraktar utskottet ett starkt Norden och ett starkt EFTA som en tillgång i kontakterna med EG.

Utskottet skrev vidare i sitt betänkande att det är väsentligt att den fria nordiska arbetsmarknaden kan bestå vid en närmare anknytning till den europeiska arbetsmarknaden. Utrikesutskottet anser att Sveriges närmande till EG inte kan ses skilt från det nordiska samarbetet och de förpliktelser som vi åtagit oss. Jag delar självfallet denna uppfattning.

I juni kommer Nordiska ministerrådet att anta ett arbetsprogram för det nordiska samarbetet under fyraårsperioden 1989–1992. Ett viktigt avsnitt i programmet kommer att behandla nordbors rättigheter.

Jag har ofta framhållit att vi bör stärka det nordiska samarbetet, samtidigt som vi deltar i ett vidare västeuropeiskt integrationsarbete.

Inte minst bör vi fördjupa vårt samarbete om den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. Detta är nära förbundet med passöverenskommelsen, de

sociala trygghetssystemen, det familjerättsliga samarbetet liksom med frågorna om arbetsmiljö och koncernfackligt samarbete.

Den integrationsutveckling som pågår i Västeuropa innebär inte några hinder för oss i Norden att bevara och utveckla vår gemensamma arbetsmarknad eller våra samarbetsavtal i övrigt.

Detta gäller särskilt eftersom de nordiska EFTA-staterna bl.a. i Oslo-deklarationen fastslagit att man önskar största möjliga deltagande i EG:s inre marknad och i angränsande samarbetsområden.

Jag vill här också påminna om något av det statsminister Ingvar Carlsson framhöll i sitt anförande vid Nordiska rådets session tidigare i år. De nordiska länderna bör samverka för att gagna sådana lösningar på de europeiska integrationsfrågorna som inte splittrar Norden, de bör fortsätta att hävda gemensamma värderingar när det gäller det som inom EG brukar kallas den sociala dimensionen – kampen för full sysselsättning och social rättvisa. Vidare bör den fortsatta integrationen i Norden gå minst lika snabbt som inom EG.

Anf. 6 ERKKI TAMMENOKSA (s):

Herr talman! Jag tackar minister Anita Gradin för svaret. Jag skulle vilja säga att det var ett uttömmande svar. Utgångspunkten för min fråga är givetvis de villkor som man har fastställt när det gäller Sveriges närmande till EG. Jag ställer inte några frågor utifrån eventuella andra situationer, utan jag utgår från det läge som vi har.

Jag har fått envisa frågor från den finska befolkningen i Sverige. Av naturliga skäl ser jag detta ur finsk synvinkel, men frågorna gäller givetvis även andra nordbor. Vi har emellertid haft en stor finsk invandring som nu har stabiliserats efter rekordinvandringen 1969–1970. 5 000 personer flyttar varje år till Sverige från Finland. 5 000 personer flyttar visserligen också till Finland. Vi får ändå 5 000 nya finska medborgare varje år i Sverige. Det skulle bli en konstig situation om ett närmande till EG skulle leda till en skiljelinje mellan svenska och finska medborgare. En stor och växande grupp Sverige-finnar skaffar svenskt medborgarskap, men en stor grupp finska invandrare med finskt medborgarskap kommer alltid att bestå i Sverige.

Såvitt jag förstår kan man dock vara ganska lugn, med det svar som har lämnats här. Jag skall ändå räkna upp frågeställningarna en gång till. Det gäller bl.a. passfrågan. Är det fortfarande fritt att röra sig? Vad händer med den nordiska marknaden? Anita Gradin har svarat att det inte kommer att hända någonting. Vad händer med kapitalet? Det är visserligen inte min sak att värna om kapitalet, men det är en levande fråga inom Norden. Vad händer med möjligheterna att flytta kapital över gränserna? Den sista frågan jag vill ställa har jag själv ofta fått. Vad händer rent politiskt och demokratiskt? Har man kontakt med Finlands regering? Jag har delvis fått svar, så till vida att det pågår ett nordiskt samarbete på alla möjliga plan.

Anf. 7 Statsrådet ANITA GRADIN:

Herr talman! Inom det arbete som pågår när det gäller den västeuropeiska integrationen förekommer ofta samarbete mellan de nordiska ministrarna. I många sammanhang när det har varit nordiska fackministermöten har jag

upplevt att den europeiska frågan har tagits upp.

När det gäller den nordiska passöverenskommelsen är givetvis ambitionen i de diskussioner som nu pågår – även i arbetsgrupper inom EG – om människors rörlighet att man skall försöka "gifta ihop" den nordiska passöverenskommelsen med de ambitioner om människors rörlighet som man har i övriga Europa. Vi får då ett gemensamt intresse med Danmark. Danmark, som är ett EG-land, skall ju också kunna leva upp till sina nordiska överenskommelser. På samma sätt för vi också diskussionen om arbetsmarknad och liknande frågor.

När det gäller politisk demokrati, förstår jag att Erkki Tammenoksa tänker på invandrars kommunala och landstingskommunala rösträtt. Det pågår ingen diskussion om detta, eftersom detta inte ingår i de diskussioner som förekommer om den inre marknaden.

Anf. 8 ERKKI TAMMENOKSA (s):

Herr talman! Jag finner ingen anledning att fortsätta att ställa frågor i och med att jag fått ett uttömmande svar. Jag skulle ändå vilja säga att jag har hört att det nordiska samarbetet i vissa kretsar inom EG används som något slags föredöme.

Eftersom Anita Gradin nu nickar instämmande, har vi gott hopp.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1988/89:610 om färjetrafiken mellan Stockholmsregionen och länderna på andra sidan Östersjön

Anf. 9 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till en samlad översyn för att få den ur miljösynpunkt bästa lösningen för färjetrafiken mellan Stockholmsregionen och länderna på andra sidan Östersjön.

Färjetrafiken mellan Sverige och Finland – som det i huvudsak gäller – utgör en viktig förutsättning för såväl Sveriges som Finlands utrikeshandel. Trafiken har etablerats och även utvecklats på marknadsmässiga grunder. Val av hamn, tonnage, turutbud m.m. är frågor som helt ligger inom rederiernas beslutskompetens.

En flyttning av färjetrafiken från Stockholms hamn till Kapellskär eller Nynäshamn skulle få omfattande ekonomiska konsekvenser.

Stora nyinvesteringar skulle krävas i berörda hamnar bl.a. i vägar och järnvägar. Man måste också ta hänsyn till den kostnad som skulle drabba Stockholms hamn för redan gjorda investeringar. Jag vill i sammanhanget erinra om att riksdagen senast våren 1988 slagit fast att hamnägaren bör ha rätt att själv bestämma över hamnens verksamhet och inriktning.

Anf. 10 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret på min fråga. Jag kan inte undvika att göra reflexionen att jag inte tror att vare

Prot. 1988/89:113
12 maj 1989

Om färjetrafiken mellan Stockholmsregionen och länderna på andra sidan Östersjön

sig Ronald Reagan eller Margaret Thatcher hade kunnat beskriva ett nyliberalt budskap tydligare än vad som görs i detta svar. Det känns, herr talman, litet egendomligt för mig, som företrädare för ett icke-socialistiskt parti, att i en debatt med ett socialdemokratiskt statsråd behöva vädja om litet ansvarstagande från samhällets sida.

Stockholms skärgård hör till våra absolut finaste miljötillgångar i Sverige. Samtidigt är det en miljö som utsätts för en hel del påfrestningar, bl. a. därför att den också är ett viktigt rekreationsområde. En av de faktorer som bidrar till dessa påfrestningar är naturligtvis den tunga färjetrafiken. Vi hoppas – och den förhoppningen tror jag att vi delar – att färjetrafiken över Östersjön skall utökas kraftigt, inte minst genom att vi också får anledning att bygga upp en trafik med de baltiska republikerna. Men om detta skulle innebära en fortgående och ökad belastning på skärgårdsmiljön, vore det naturligtvis olyckligt. Därför är det viktigt att man från samhällets sida tar ett ansvar för att värna om denna miljö. Dessutom vore det ur regionalpolitisk synpunkt en fördel att bygga upp en verksamhet vid Kapellskär.

Slutligen vill jag fråga: Bryr sig regeringen inte alls om vad som händer med en fortsatt och utvidgad skärgårdstrafik genom Stockholms skärgård?

Anf. 11 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Pär Granstedt liknar mig vid Margaret Thatcher i fråga om nyliberalism. Jag vet inte vad centern hade för åsikt när riksdagen senast i fjol lade fast det jag sade i mitt svar om trafikanternas och hamnägarnas rätt att bestämma om den verksamhet som skall bedrivas och vilka hamnar man vill välja.

Regeringens ansvarstagande kommer naturligtvis till uttryck i de normer och regleringar vi utfärdar. Jag har vid flera tillfällen här i kammaren utförligt redovisat det arbete som pågår för att förbättra miljön och minska utsläppen från fartyg. När det gäller valet av farleder har sjöfartsverket ett uppdrag. Jag utgår från att sjöfartsverket tar i beaktande nödvändiga miljöskäl när man väljer farleder. Det måste man självfallet utgå från. Därtill kommer länsstyrelsernas ansvar. När det gäller anslutande vägar och järnvägar finns också ett ansvarstagande från samhällets sida, förvaltad av vägverket, länsstyrelserna och länsstrafikhuvudmännen, för utvecklingen av den anslutande trafiken.

Övergripande är naturligtvis regeringens ansvarstagande för att värna den yttre miljön. Men att utifrån detta dra slutsatsen att regeringen skulle gå in och reglera vilka hamnar som får användas av olika rederier och färjebolag tror jag inte att vare sig centern eller något annat ansvarstagande parti i riksdagen skulle vilja.

Anf. 12 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag är naturligtvis medveten om att det finns en lång rad samhällsorgan som har ansvar för olika delar av både trafikpolitiken och miljöpolitiken. Men här handlar det om att hitta en övergripande och gemensam lösning på en viktig miljöfråga. Där tycker jag det vore naturligt att regeringen tog på sig ett initiativ- och samordningsansvar. Det är inte fråga om att här gå in med detaljreglering av verksamheten i Stockholms

hamn, utan det gäller att få ett samlat grepp om hur en omfattande utrikestrafik skall utvecklas framöver. Det är alltså en långsiktig framtidsplanering med många berörda parter. Det gäller att få alla dessa parter att samverka till den miljömässigt bästa lösningen. Det tycker jag skulle vara en utomordentligt stimulerande, spännande och givande uppgift för en kommunikationsminister, att ta tag i detta samordningsarbete och se till att vi får en vettig lösning. Resultatet av den splittring som kommunikationsministern skildrar är ju att ingenting händer. Allting kommer att gå vidare i sann marknadsliberal anda.

Anf. 13 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Jag vill försäkra att jag finner arbetet i kommunikationsdepartementet mycket stimulerande. Sjöfarten är en ny fascinerande uppgift för mig, som jag med stor entusiasm har kastat mig in i.

Pär Granstedt gör det lätt för sig genom att tala om det övergripande ansvar som regeringen måste ta. Min konkreta fråga till Pär Granstedt är: Menar Pär Granstedt, så som antyds i frågan, att man skall förbjuda utnyttjandet av Stockholms hamn till förmån för Kapellskär och Nynäshamn? Det är ju, när man kommer till den konkreta frågeställningen i det allmänna resonemang Pär Granstedt för, den intressanta frågan.

Anf. 14 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Det var roligt att arbetet är stimulerande för kommunikationsministern. Jag tycker att detta är ett uppslag som skulle kunna göra det ännu mer stimulerande.

Det jag förordar i min fråga är inte att man nu skall slå till med några regleringar och förbud, utan att man skall göra en samlad översyn. Jag menar att statsrådet borde utnyttja sin möjlighet att tillsätta utredningar och arbetsgrupper och samla företrädare för rederierna, Stockholms kommun, landstinget samt miljövårds- och skärgårdsintressen till en gemensam diskussion om hur man skall få den ur miljösynpunkt bästa lösningen på detta. Genom ett sådant arbete får man sedan komma fram till om man genom överenskommelser med de berörda parterna kan få en ur miljösynpunkt optimal trafik eller om det behövs speciella reglerande åtgärder. Jag tycker att det bör vara resultatet av en diskussion, där man först ser hur långt man kommer på frivillighetens väg. Detta borde vara fullt möjligt för kommunikationsministern att ta initiativ till, om intresse och vilja finns.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1988/89:623 om postens pakethantering

Anf. 15 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Viola Claesson har frågat mig vad regeringen ämnar göra för att inte postverkets planer att flytta viss postpaketsortering i Göteborg till Borås skall leda till ökade vägtransporter.

Inom postverket pågår för närvarande en utredning om att flytta sortering

av postpaket från Göteborgsterminalen till Boråsterminalen. Bakgrunden till utredningen är att den ökade postmängden för såväl brev som paket förorsakar utrymmesproblem vid Göteborgsterminalen. Samtidigt är postverket angeläget om att de nyligen gjorda investeringarna i Borås bättre tillvaratas mot bakgrund av vikande postorderhandel. En förutsättning för omflyttningen är att den kan genomföras med bibehållande av service och kvalitet samt att den kan utgöra ett ekonomiskt fördelaktigt alternativ.

Om en omflyttning genomförs medför det att paket inom Göteborgsregionen transporteras till Boråsterminalen för sortering. Tänkbara transportsätt är såväl bil som tåg. Jag vet att diskussioner pågår mellan postverket och SJ om möjligheten att utnyttja järnvägstransport.

Då Viola Claesson, som framställt frågan, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav talmannen att Gudrun Schyman i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 16 GUDRUN SCHYMAN (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern så mycket för svaret, fastän det inte är något svar. Vad jag kan utläsa av svaret är att kommunikationsministern är medveten om att det pågår en diskussion mellan postverket och SJ om möjligheterna att utnyttja järnvägstransport. Det vet jag också. Jag hoppas att kommunikationsministern är medveten om att denna fråga också har utretts av facket, Statsanställdas förbund, som jobbar med denna fråga i Göteborg. Där konstateras att det blir onödiga transporter genom att pakethanteringens förläggs till Borås och att ett antal människor mister sina arbeten. Statsanställdas förbund konstaterar dessutom att det skulle innebära en mycket kraftig ökning av biltrafiken mellan Göteborg och Borås om man skulle välja transportsättet bil i detta fall. Det skulle innebära 25 långträdare per dag, dvs. 6 000 långträdarturer per år, och detta i en region som redan är mycket hårt drabbad. Jag antar att regeringen har sådana förbindelser att kommunikationsministern vet att Birgitta Dahl redan tidigare i år har gett samtliga länsstyrelser i uppdrag att göra en miljöanalys. Älvsborgs län, inkl. delar av Göteborgs och Bohus län, som det här är fråga om, har varit först med att presentera sin miljöanalys. Denna analys visar att naturen har skadats mycket allvarligt inom hela detta område. Det är också odiskutabelt att det är biltrafiken som är den största boven.

Stig Fredriksson, som är byrådirektör på länsstyrelsens naturvårdsenhet i Älvsborgs län har uttalat att det borde vara självklart att de statliga verken föregår med gott exempel och ser till att bilismen inte ökar i onödan. Han menar att det vore fullständigt ansvarslöst om bilalternativet valdes i detta läge. Vad jag vill veta är naturligtvis om kommunikationsministern tänker se till att inte bara rent affärsmässiga principer kommer att styra detta beslut.

Anf. 17 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Jag vill först rätta en faktauppgift. Enligt den information som jag har fått är transportmängden av den omfattningen att den motsvarar sju-åtta lastbilar per dag.

På den direkta frågan vill jag svara följande. Jag ombeds varje vecka att

utfärda detaljföreskrifter om vilka transporter som skall utnyttjas för än det ena och än det andra företaget. Jag avser inte att ta initiativ till att man från regeringens sida skall införa ett system som innebär att statsmakterna skall detaljreglera vad olika företag vid olika tillfällen får transportera på väg resp. på järnväg. Det måste ligga inom ramen för de allmänna förutsättningar som anges. Transportföretagen, dvs. kunderna själva, måste få välja vilka transportmedel de vill använda. Den friheten har Gudrun Schyman när hon väljer transportmedel. Den friheten skall också företag inkl. postverket ha.

Anf. 18 GUDRUN SCHYMAN (vpk):

Herr talman! Ja, visst har jag friheten att välja. Men jag måste också ta vissa hänsyn när jag skall välja om jag skall åka buss, bil eller tåg. Jag måste räkna in de miljömässiga konsekvenserna av mitt val. Det är inte så sällan som vi står här i kammaren och debatterar hur viktiga miljöfrågorna är och hur viktigt det är att alla tar sitt ansvar. Det är inte heller så sällan vi debatterar med Birgitta Dahl hur viktigt det är att industrin tar sitt ansvar för utsläpp, och vi diskuterar då olika sätt att mer eller mindre tvinga företagen att ta sitt ansvar, eftersom de inte gör det självmant. Då är det väl rimligt att säga att statliga verk inte skall ta enbart rent affärsmässiga hänsyn när de gör sådana överväganden.

Det som oroar mig är om posten skall kunna göra en rent affärsmässig överenskommelse. Det är då mycket troligt att bilalternativet blir billigast. Men om man räknar in miljökonsekvenserna av ett sådant beslut blir det troligtvis betydligt dyrare rent samhällsekonomiskt. Det kan väl inte vara fel att kommunikationsministern är med och fattar ett sådant beslut och tar ansvar för den övergripande principiella frågan. Skall de statliga myndigheterna drivas rent affärsmässigt och kommersiellt, eller skall de vara med och ta ansvar för miljön?

Anf. 19 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Gudrun Schyman måste vid det här laget veta att vi i regeringen anger förutsättningarna för olika trafikslag. Då bedömer vi eventuella miljöeffekter och lägger på kostnaderna för detta. Vi har beslutat om kilometerskatt på tunga fordon som kör på våra vägar just för att de skall vara med och bära kostnaderna för miljöeffekterna. Vi har också ställt hårda miljökrav när det gäller utsläppen från tunga fordon. Det är från denna utgångspunkt vi måste arbeta med miljöfrågorna och inte detaljreglera vilka lastbilar resp. tåg som skall användas för enskilda transporter.

Anf. 20 GUDRUN SCHYMAN (vpk):

Herr talman! Jag är ingen förespråkare för detaljregleringar, dvs. att man skall gå in och peta i minsta detalj. Men de uppgifter som jag har fått från postens regionchef i Göteborg är oroande. Han hoppas att järnvägstransporterna skall vara ett kommersiellt alternativ till landsvägstransporterna. Men han framhåller samtidigt att postens uppgift är att välja det affärsmässigt bästa alternativet. Detta oroar mig, eftersom jag vet att det i denna kammare tidigare bestämts att en hel del av de statliga verken skall rätta sig efter rent affärsmässiga och kommersiella principer. Då åsidosätter man det övergripande ansvaret för miljön.

Om jag försöker var mycket positiv till det som statsrådet säger tolkar jag det han säger som att det är en självklarhet att miljökonsekvenserna skall vägas in, vilket bl.a. facket har krävt, innan detta beslut fattas. Jag skulle vilja veta när detta beslut kommer att fattas, om kommunikationsministern har någon aning om detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1988/89:639 om den planerade sammanslagningen av postregionerna Norrköping och Eskilstuna

Anf. 21 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Med anledning av postverkets planer att slå samman Norrköpings och Eskilstuna postregion har Karl-Göran Biörsmark frågat mig vilka regionalpolitiska skäl som har varit avgörande vid bedömningen av placeringen av regionkontoret i Eskilstuna i stället för i Norrköping.

Låt mig först slå fast att postverket självt beslutar om den regionala verksamhetens organisation.

Frågan om en sammanslagning av Norrköpings och Eskilstuna postregion och regionkontorets placering utreds nu inom postverket. Ett alternativ är att det nya regionkontoret placeras i Eskilstuna. Enligt uppgift från postverket skulle därigenom en bättre balans beträffande antalet postanställda uppnås mellan de berörda länen.

Anf. 22 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret, men jag anser att det är lika tunt som den utredning, om den kan kallas så, som ligger till grund för dessa beslut. Kommunikationsministern säger i svaret att frågan utreds. Såvitt jag förstår är utredningen redan klar. Att alternativet skulle vara Eskilstuna tycks också vara klart, eftersom posten i Norrköping och dess personal redan har meddelats att regionkontoret skall förläggas till Eskilstuna, och då är det väl inte något alternativ längre.

Kommunikationsministern avslutar svaret med att säga följande: "Enligt uppgift från postverket skulle därigenom en bättre balans beträffande antalet postanställda uppnås mellan de berörda länen." Det bestrids också av de siffror som har presenterats. Jag har siffror som pekar åt ett helt annat håll. Om kommunikationsministern skulle vara intresserad av att ta del av dessa siffror har jag dem med mig.

Sanningen är väl att materialet bakom detta är mycket tunt, liksom svaret. Det man kan utläsa ur utredningen i fråga om argumentationen är att det naturliga hade varit att regionkontoret hade placerats i Norrköping. Detta framgår på sida efter sida.

Två saker berör mig illa. Det ena är att det inte finns något i materialet som anger vad man tjänar på att över huvud taget göra en sammanslagning. Det finns inga ekonomiska kalkyler. Det finns inte heller något som anger att denna sammanslagning skulle ge någon vinst.

Det andra som berör mig illa är att personalen inte har informerats. Helt

plötsligt, utan förvarning, sägs det till personalen den 27 april att regionkontoret i Norrköping skall läggas ned och i stället placeras i Eskilstuna.

Jag förstår att personalen i Norrköping i dag är mycket upprörd. Detta är dessutom dålig personalpolitik. Jag vädjar till kommunikationsministern – även om det enligt kommunikationsministern är postverket självt som beslutar tycker jag inte att han skall svära sig fri från ansvaret – att ta del av utredningen och lyssna på de signaler som finns. Då kanske bedömningen blir en annan.

Jag vill ställa en fråga till kommunikationsministern. Är kommunikationsministern beredd att medverka till en ny utredning, en utredning i dess rätta bemärkelse, en utredning som från början arbetar förutsättningslöst och tar del av alla fakta som i dag finns? Är kommunikationsministern beredd att göra detta?

Anf. 23 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Karl-Göran Biörsmark noterar det väsentliga i mitt svar, nämligen att det är postverket självt som beslutar. Min motfråga blir då: Menar Karl-Göran Biörsmark att vi borde ändra på denna ordning? Om vi fortfarande skall hålla fast vid den ordningen att postverket självt beslutar, hur kan då Karl-Göran Biörsmark uppmana mig att gå in och ta över beslutanderätten och utöva ministerstyre i just det här speciella fallet därför att det har uppstått en lokal opinion? Det uppstår ofta lokala opinionsyttringar när man gör rationaliseringar och strukturförändringar. Om man inte slår samman dessa postregioner till en region utan behåller dem som de är, behöver man inte befara den typen av reaktioner. I och med att man vill göra en strukturförändring är reaktionen troligen oundviklig. Dessutom finns det en styrelse för postverket som har ett ansvar för verket. Är utredningsmaterialet alltför tunt, som Karl-Göran Biörsmark säger, är det styrelsens uppgift att föranstalta om en ny utredning. Jag avser inte att göra det.

Anf. 24 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp):

Herr talman! Det var i alla fall ett klart besked, att kommunikationsministern inte tänker göra någonting åt frågan. Jag menar inte att kommunikationsministern skall fatta det slutgiltiga beslutet. Min fråga gällde om intresset från kommunikationsministerns sida var så pass stort att han tog del av materialet och själv kanske kunde konstatera hur tunt utredningsmaterialet är, och då vädjade om en ny utredning för att få bättre underlag. Det var detta som min fråga gällde.

Om inte intresset är så stort att kommunikationsministern går in och ser på vad som ligger bakom, förstår jag att det inte är så mycket att göra åt saken. Då är det enkelt att säga att man överläter det åt andra. Ministern har väl ändå ett ansvar för området.

Sedan finns det en annan sida i det hela, som kommunikationsministern över huvud taget inte kommenterade, nämligen informationen till personalen. Tycker kommunikationsministern att det är tillfredsställande att personalen på det sätt som här har skett skall få reda på förändringar utan någon som helst förvarning?

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om freds- och konfliktforskningen vid
Lunds universitet*

Anf. 25 Utbildningsminister BENGT GÖRANSSON:

Herr talman! Gudrun Schyman har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att säkra att freds- och konfliktforskningen vid universitetet i Lund kan fortsätta som en självständig disciplin.

Frågan är ställd mot bakgrund av att en utredning inom universitetet i Lund har föreslagit att institutionen för freds- och konfliktforskning skall slås samman med den historiska institutionen och att förordnandet för den enda tjänsten som forskarassistent/föreståndare skall upphöra den 30 november 1989.

Universitet och högskolor avgör själva hur verksamheten skall indelas i institutioner. Givetvis står och faller inte självständigt akademiskt arbete med om viss forskning bedrivs inom en egen institution eller organisatoriskt samordnas i en större enhet. I många fall kan nära kontakt med angränsande forskning medverka till att forskningsmiljön utvecklas på ett högst positivt sätt.

Anf. 26 GUDRUN SCHYMAN (vpk):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Det är ungefär ett svar som jag hade väntat mig, att det här inte är regeringens bord. Dess värre får man sådana svar mycket ofta i frågestunderna. Det är möjligt att det är riktigt som statsrådet säger att man inte skall vara klåfingrig och i detalj gå in i vad andra gör – precis som vi konstaterade i den förra debatten för en stund sedan. Ändå finns det ett visst övergripande ansvar för hur utvecklingen går.

Jag har svårt att se något viktigare att satsa på inom forskningen i dag än just freds- och konfliktforskning i den mycket hastigt föränderliga värld som vi lever i och där ropen efter alternativa lösningar på konflikter och efter alternativt säkerhetspolitiskt tänkande är högre än någonsin och behovet av utveckling större än någonsin. Mot den bakgrunden är det beklagligt att se hurudan utvecklingen är nu. Om man gör en sådan sammanslagning finns det stora risker för att självständigheten, som redan nu är tvärvetenskaplig, kommer att försvinna.

Det har förts en diskussion både i UHÄ och i riksdagens utbildningsutskott, där man har tryckt på hur viktigt det är med jämställdhet i inriktningen mellan Uppsala, Göteborgs och Lunds universitet. Tidigare har man gjort satsningar i Göteborg och i Uppsala; nu borde det rimligen vara Lunds tur. Att önskemålen inte blivit tillgodosedda tidigare vet jag beror på att man sett till vilka personer som tidigare arbetat som fredsforskare men suttit på andra professurer. De är inte längre kvar, de har lämnat universitetet, därför att framtiden har varit osäker. Nu går man alltså samma ovissa framtid till mötes igen. En av våra främsta freds- och konfliktforskare, som just specialiserat sig på säkerhetspolitik, tänker lämna universitetet. Det här tycker jag är en mycket beklaglig utveckling, som det finns all anledning för statsrådet att göra någonting åt.

Anf. 27 Utbildningsminister **BENGT GÖRANSSON:**

Herr talman! Gudrun Schyman konstaterade dels att hon fick det svar som hon hade väntat, dels att svaret i varje fall delvis var korrekt. Hon tycker ändå att jag borde ha givit ett besked att universitetet i Lund borde ha handlat på annat sätt än vad det har gjort, med motivet att just detta område är mycket viktigare än andra. Jag vill då påpeka två saker.

Jag tycker att det är alldeles orimligt att ha en ordning där vi säger att ni skall ha full självständighet att fatta era beslut i universiteten under förutsättning att det är oviktiga ting ni fattar beslut om. Så snart det rör sig om viktiga ting kommer andra att fatta beslut åt er. Det vore en helt orimlig ordning.

Det andra har att göra med konstruktionen på riksdagens frågestunder. Jag hörde med stort intresse Gudrun Schyman i en intervju i Radio Stockholm häromdagen utveckla tankar om demokrati och arbetsordning i parlamentet och i andra sammanhang. Är det alldeles uteslutet att en riksdagsledamot i kraft av sin parlamentariska funktion på egen hand nalkas rätt beslutsorgan och direkt frågar universitetet, varför man har gjort som man gjort? En riksdagsledamot har faktiskt både rätt och möjlighet att orientera sig i det svenska samhället och ställa även besvärliga och obehagliga frågor till institutionsstyrelser, universitetsledning och andra. Jag undrar om inte det är vad man skall göra i stället för att uteslutande se riksdagsledamotens möjlighet att agera i relation till statsrådet i kammaren. Gudrun Schyman kanske skall ställa sin fråga till det organ som fattar besluten.

Anf. 28 **GUDRUN SCHYMAN** (vpk):

Herr talman! Det är ingen dum idé, jag får tacka för tipset. När man väl sitter här, blir man lätt sittande här och har litet svårt att ta sig ut. Men nog skall jag, Bengt Göransson, kunna ta mig till universitetet i Lund och ställa de rätta frågorna till de rätta personerna. Men jag vidhåller att man måste ta ett visst ansvar även här.

Jag kommer inte ihåg allt jag sade i radioprogrammet, men det var trevligt att statsrådet Bengt Göransson lyssnade. Ibland får man en känsla av att det inte är här i riksdagen som besluten fattas eller ansvaret tas, även om det borde vara så. Det är klart att jag hade blivit mycket belåten om Bengt Göransson hade sagt att vi genast skall rätta till det här. Det rör sig dessutom om bara 325 000 kr. om året i driftsbidrag, och det är ju nålpenngar. Så det borde vara enkelt att göra. Erfarenhetsmässigt vet vi att om man gör sammanslagningar – man har gjort så i Norge vid universitetet i Oslo, där Galtung hade en professur – försvinner självständigheten ganska snart. Inför den utsikten känner jag mig oroad, och jag tror att man gör det också vid universitetet i Lund.

Jag skall göra som Bengt Göransson sade och genast ta mig dit.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 29 Bostadsminister ULF LÖNNQVIST:

Herr talman! Sören Lekberg har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att snabbt öka igångsättningen av byggandet av lägenheter i Stockholms län.

Som bakgrund till frågan konstaterar Sören Lekberg att bostadsbristen är akut i Stockholms län. Han noterar också att bostadsbyggandet minskar i länet, trots den införda byggregleringen.

För att styra över resurser till nyproduktion av bostäder har regering och riksdag genom särskilda beslut begränsat övrigt byggande och ombyggnader av bostäder såväl i storstadsområdena som senare i hela landet.

Beslutet om begränsningar av övrigt byggande har sedan dessa infördes hösten 1986 lett till att projekt för sammanlagt 20 miljarder kronor har skjutits på framtiden i Stockholmsområdet. Ombyggnadsverksamheten har minskat. År 1986 påbörjades moderniseringen av 29 800 lägenheter i flerfamiljshus i landet. År 1988 var motsvarande siffra 25 500.

Åtgärderna har haft effekt på nyproduktionen av bostäder. År 1986 påbörjades 6 370 lägenheter i Stockholms län. År 1988 var motsvarande siffra 9 100, vilket innebär en ökning med 43 %.

För att skapa ytterligare förutsättningar för nyproduktion av bostäder har jag under senare tid haft överläggningar med Byggtreparörerna. Våra diskussioner har resulterat i att vi för några veckor sedan kunde redovisa vissa riktlinjer för bostadsproduktionen. Byggtreparörerna utfäster sig att ställa produktionsresurser till förfogande för att bygga den volym bostäder som det med hänsyn till administrativa förutsättningar i kommunerna är möjligt att ta fram. Detta skall ske till priser som länsbostadsnämnden kan acceptera.

Jag hoppas att detta ytterligare skall bidra till att öka bostadsbyggandet i Stockholms län.

Den särskilda bostadsdelegation som finns inom Stockholms län kommer att ges möjlighet att ytterligare intensifiera sitt pådrivande arbete.

En särskild översyn av länsbostadsnämndernas handläggningsrutiner i syfte att förenkla dessa och förkorta handläggningstiden kommer att genomföras.

Jag hoppas att dessa åtgärder skall vara tillräckliga för att byggandet av det antal bostäder som kommunerna har planerat, och som regionen så väl behöver, skall komma i gång.

Anf. 30 SÖREN LEKBERG (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min fråga. Orsaken till att jag framställde denna fråga är att jag har fått uppgifter om att det finns tendenser till en minskad igångsättning av byggandet av bostäder i Stockholms län – om man ser till antalet preliminära beslut om statliga bostadslån. Enligt de uppgifter som jag fått har det fram till första kvartalet i år fattats preliminära beslut beträffande 600 lägenheter, varav bara 200 skulle vara i flerbostadshus. Om det får fortsätta i den här takten, innebär det

att man skulle komma i gång med bara knappt 2 400 lägenheter i år. Detta är enligt min mening djupt oroande.

Jag har också fått uppgifter om att handläggningstiderna har blivit mycket längre på länsbostadsnämnden. Vidare har jag erfarit att det beslut som riksdagen fattade våren 1986 om en rättrappa kanske inte riktigt tillämpas på det sätt som riksdagen tänkte sig. Det visade sig nämligen, när riksdagens beslut började tillämpas, att igångsättningen av byggandet av lägenheter i bl.a. Stockholms län ökade under 1988.

Jag noterar dock med tillfredsställelse att bostadsministern har vidtagit en del åtgärder. När det gäller en del av dessa åtgärder – t.ex. överenskommelsen med Byggentreprenörerna – får vi avvakta resultatet. Det sker väl ingenting på en gång i det avscendet. Däremot borde utredningen av hanteringstiderna och handläggningsrutinerna på länsbostadsnämnderna kunna leda till förbättringar.

Avslutningsvis vill jag fråga bostadsministern vad de ytterligare uppgifter som den särskilda bostadsdelegationen skall få exakt innebär och hur bostadsministern bedömer möjligheterna att uppnå kommunernas mål att bygga 14 600 lägenheter i Stockholms län.

Anf. 31 Bostadsminister ULF LÖNNQVIST:

Herr talman! Också jag känner oro för att det finns vissa svårigheter när det gäller att uppnå en hög bostadsproduktion i Stockholms län. De flesta av de här svårigheterna har att göra med möjligheterna att driva på det kommunala planarbetet i erforderlig takt. Jag tror emellertid att det finns förutsättningar att få i gång byggandet av det antal bostäder som kommunerna har fastställt i sina bostadsförsörjningsprogram. Det finns i varje fall planmässiga förutsättningar för detta. Tyvärr omfattar bostadsförsörjningsprogrammen en hel del bostäder för vilka man icke har klarat ut planfrågorna. Det är en självklarhet att man har att arbeta på det sättet.

Jag kan säga till Sören Lekberg att under första kvartalet i år igångsattes i Stockholms län byggandet av ungefär 23 % fler bostäder än under första kvartalet 1988. Det är ett bra bevis för att det är fart på bostadsproduktionen och det tycker jag är glädjande.

Så något om handläggningstiderna. Sören Lekbergs uppgift om att dessa har blivit längre är en av orsakerna till att länsbostadsdirektören i Stockholms län Bengt Hallberg nu får det särskilda uppdraget av mig att se över detta för att ta reda på vilka förutsättningar och möjligheter som finns när det gäller att förkorta handläggningstiderna och därmed medverka till att förbilliga handläggningen i den delen.

Beträffande den särskilda delegationen sade jag att denna kommer att få möjligheter till ytterligare intensifiering av sitt pådrivande arbete genom att större resurser ställs till delegationens förfogande.

Anf. 32 SÖREN LEKBERG (s):

Herr talman! Det är bra att bostadsministern noga följer utvecklingen i Stockholms län. Vi får hoppas att de mål som finns när det gäller igångsättningen av byggandet av lägenheter i Stockholms län kan uppnås och att de åtgärder som bostadsministern nu har vidtagit skall ge önskat resultat.

Vi får också hoppas att länsbostadsnämndens handläggningsrutiner förenklas, så att det hela kan gå snabbare.

*Om amatörboxningens
framtid*

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1988/89:621 om amatörboxningens framtid

Anf. 33 Bostadsminister ULF LÖNNQVIST:

Herr talman! Karin Ahrland har frågat mig om regeringen avser att vidta några åtgärder med anledning av det tragiska dödsfall som nyligen inträffat inom amatörboxningen.

Riksdagen har vid upprepade tillfällen behandlat frågan om en utvidgning av förbudet i vårt land mot professionell boxning till att avse även amatörboxning. Förslag om detta har avvisats, senast vid 1986/87 års riksmöte under förutsättning dels att de föreskrifter som år 1967 lades fast av en nordisk medicinsk expertkommitté iakttas, dels att säkerhetsföreskrifterna inte visar sig otillräckliga.

Riksidrottsförbundet tillsatte redan 1983 en arbetsgrupp bestående av representanter för Riksidrottsförbundet, dess medicinska forskningsråd, Svensk idrottsmedicinsk förening och Svenska boxningsförbundet. Arbetsgruppen har till uppgift att dels se över och utveckla regler och säkerhetsbestämmelser, dels initiera forskningsprojekt för att öka kunskapen om boxningens effekter och förbättra säkerheten inom boxningssporten. Arbetet har lett till bl.a. säkrare golvbeläggningar i boxningsringar, obligatorisk användning av hjälm, säkrare medicinska undersökningar samt flera forskningsprojekt med anknytning till boxningen.

Den unge boxaren Artur Henders tragiska dödsfall efter en boxningsmatch i Landskrona utreds för närvarande av läkarexpertis.

Jag har inhämtat att Riksidrottsförbundet från Svenska boxningsförbundet begärt in en rapport om resultatet av denna utredning. Jag utgår ifrån att idrottsrörelsen, som själv har att utforma de regler som gäller för deltagande och tävling i olika idrotter, beaktar de slutsatser som utredningen ger vid handen samt att de ansvariga inom boxningssporten vidtar de ytterligare säkerhetsåtgärder som den kan föranleda.

Anf. 34 KARIN AHRLAND (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Lönnqvist för det svar jag fick.

Det är lika bra att jag gör klart från början: jag tillhör dem som är motståndare till all boxning. I den ståndpunkten har jag gott stöd, inte bara från många väljare utan också från t.ex. det svenska läkarförbundet och rikspolisstyrelsen. Jag vet att jag inte har fullt stöd i Sveriges riksdag.

Vi har i Sverige tusentals föreskrifter på hundratals områden som alla har kommit till för att skydda människor från skador – en del är så långtgående att många finner dem löjliga – men de har alla ändå ett gott syfte. Samtidigt inte bara tillåter vi utan t.o.m. stöder vi en s.k. sport, där syftet är avsiktligt misshandel med lättare eller svårare skador som följd.

Det finns faror med alla idrotter, men de skador som uppkommer i

allmänhet i de vanliga idrotterna beror på olyckshändelser. När det gäller boxningen handlar det om att kombattanterna medvetet utsätter varandra för enorma risker. Det är risker som är så stora att det har satts upp mycket stränga regler om t.ex. matchens längd när man tävlar och hur långa uppehåll det måste vara mellan varje match.

Listan på invändningar mot boxning kan göras lång, men jag hinner inte göra den nu.

Eftersom statsrådet återropade riksdagen för två år sedan, vill jag påminna om att riksdagen då också, i anledning av en motion av bl.a. mig, sade att det skulle ankomma på regeringen att ta ställning till i vilka former närmare överväganden rörande boxningens framtid bör komma till stånd. Först borde man avvakta en redovisning från Riksidrottsförbundet. Riksdagen menade också att det behövdes en övergripande diskussion, där de etiska aspekterna skulle tas upp.

Riksidrottsförbundet skulle alltså inte bara se över reglerna, statsrådet Lönnqvist, utan också göra en sammanfattande redovisning. Jag undrar nu om den har kommit in till regeringen och om statsrådet har kontrollerat vad som har hänt med Riksidrottsförbundets redovisning. Vi visste den gången att man t.ex. har gjort undantag från den s.k. sjudagarsregeln till fem dagar – vad har skett med det undantaget?

Anf. 35 Bostadsminister ULF LÖNNQVIST:

Herr talman! Riksidrottsförbundet lät professorn i idrottsmedicin – den ende i landet för närvarande – vid Karolinska institutet Ejnar Eriksson göra en utredning, där han hade att undersöka både boxning, fotboll och friidrott ur skadesynpunkt. Den presenterades hösten 1988. Slutsatserna i undersökningen är att det med nuvarande mätmetoder är omöjligt att fastställa att boxningen skulle vara farligare än de andra idrottsgrenarna.

Riksidrottsförbundet har också tillsammans med bl.a. representanter från de nordiska länderna tagit fram en särskild skrift där man har redovisat hur årliga läkarundersökningar skall utföras. Man har alltså på olika sätt redovisat de åtgärder som har vidtagits för att stärka säkerheten i samband med boxningssportens utövande.

Däremot är det riktigt, som Karin Ahrlund påpekade, att Svenska boxningsförbundet har tillämnat matchuppehåll på fem dagar trots att det har talats om sju dagar. Nu har det kommit uppgifter om att man har för avsikt att gå upp till sju dagar, och jag kommer naturligtvis att nogsamt följa att så sker, så att det som riksdagen har understrukit på den punkten kommer till verkställighet.

I övrigt vill jag hänvisa till att Riksidrottsförbundet har anslagit särskilda medel till forskning kring boxningen, och det är bl.a. detta som har medverkat till att man har tagit fram material när det gäller golv, hjälmar och handskar, som skall öka säkerheten i boxningsringen.

När det gäller matchuppehållet kommer jag alltså att nogsamt följa att de ställningstaganden som riksdagen har gjort i den frågan efterlevs.

Anf. 36 KARIN AHRLAND (fp):

Herr talman! Jag tackar naturligtvis för att Ulf Lönnqvist är beredd att kontrollera att sjukdagarsregeln åtminstone hålls – det är dock två och ett halvt år sedan som riksdagen talade om den här saken.

Sedan måste jag göra en hastig invändning. Enligt uppgifter som jag har fått var de boxare som undersöktes när man jämförde olika sporter framtagna med hjälp av Svenska boxningsförbundet. Jag vore glad om statsrådet kunde säga att den uppgiften är felaktig. Om det har gått till på det sättet värderar jag inte den rapport som har kommit särskilt högt.

Jag måste återigen påminna statsrådet om att riksdagen faktiskt gav ett uppdrag när riksdagen sade att det ankommer på regeringen att ta ställning till ytterligare former och önskade att frågan skulle behandlas ur etiska synpunkter. Det är självklart att man som motståndare till boxningen lägger särskild vikt vid den delen av riksdagsuttalandet.

Anf. 37 Bostadsminister ULF LÖNNQVIST:

Herr talman! För det första kan jag inte klarlägga hur materialinsamlingen till denna vetenskapliga undersökning har ägt rum, men jag vill gärna stryka under att jag har det största förtroende för professor Ejnar Erikssons kompetens och hans förmåga att göra bedömningar och dra slutsatser av material.

För det andra har Riksidrottsförbundet tillsammans med Boxningsförbundet försökt komma fram till ytterligare säkerhetsanordningar som kan vara behövliga inom boxningssporten. Självfallet kommer slutsatserna av den utredning som nu görs med anledning av det tragiska dödsfallet att ge ytterligare material och möjligheter till att förstärka denna säkerhet.

Anf. 38 KARIN AHRLAND (fp):

Herr talman! Jag har ingen anledning att tvivla på kompetensen hos undersökaren, men om han får ett särskilt utvalt klientel hjälper inte all kompetens i världen. Det blir ju en jävsfråga.

Jag hoppas bara att statsrådet följer den här frågan mycket noga i fortsättningen. Jag beklagar att vi uppenbarligen inte har riktigt samma uppfattning om boxningens mindre värde för idrotten.

Anf. 39 Bostadsminister ULF LÖNNQVIST:

Herr talman! Jag vill bara klarlägga att jag självfallet kommer att följa utvecklingen noga.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1988/89:613 om luftföroreningarna från biltrafiken

Anf. 40 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Viola Furubjelke har frågat mig när ett beting till bilindustrin om miljöanpassade fordon kommer att läggas ut och hur kraven skall formuleras.

Trafiken är ett av dagens allvarligaste miljöproblem. Framför allt vägtrafiken släpper ut miljö- och hälsofarliga föroreningar i betydande mängder. Regeringen har i den trafikpolitiska propositionen angett – som en del i strategin för en bättre trafikmiljö – att en ny generation bilmotorer, som uppfyller hårda miljökrav, bör tas i bruk omkring sekelskiftet.

Sverige har infört Europas strängaste avgaskrav för personbilar. Skärpta avgaskrav på lätta lastbilar och bussar genomförs fr.o.m. 1992 års modeller och för tunga fordon fr.o.m. 1994 års modeller. Naturvårdsverket utreder på regeringens uppdrag ytterligare skärpta avgaskrav för personbilar.

För att bilen i framtiden alltjämt skall kunna fylla en roll i ett miljöanpassat trafiksystem krävs ytterligare kraftiga minskningar av bilmotorernas utsläpp. Målet är det rena fordonet.

Inför den första europeiska ministerkonferensen om transporter och miljö, som på svenskt initiativ anordnas i november i år, arbetar vi för att konferensen skall slå fast ambitionerna för framtidens fordon. Vårt mål är att de skadliga utsläppen från trafiken radikalt skall minska. Huvudansvaret för att utveckla fordon med så låga utsläpp att vi inte riskerar skador på människa och miljö vilar på bilindustrin. Gemensamma krav med bred internationell politisk förankring är en förutsättning för en snabb utveckling av det rena fordonet.

Anf. 41 VIOLA FURUBJELKE (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Birgitta Dahl för svaret. Jag är klart medveten om att regeringen och miljöministern har en mycket högt ställd ambitionsnivå när det gäller att nedbringa föroreningarna från trafiken. Men problemet är att biltillverkarna inte tycks ta detta på allvar. De har förvisso fått signalerna om att de skall ta fram en ny miljövänlig motor. Ändå kan man erfaras att de fortsätter att satsa på den konventionella bensinmotorn. Det innebär att vi inte kan lösa alla föroreningsproblemen. Koldioxidutsläppen och dikväveoxidutsläppen kan inte minska vid en fortsatt användning av den konventionella bensinmotorn.

Enligt en artikel som jag läste nyligen i Ny Teknik har båda de ledande bilindustrierna i vårt land sagt att bensinmotorn är den drivkraft de tänker satsa på under de närmaste hundra åren. De avfärdar helt och hållet metanol, vätgasdrift, elbilen och en mängd andra alternativ. Det kan man förstå, för de har naturligtvis sina intressen att skydda i redan gjorda investeringar. Men jag tror att det är mycket viktigt att vi klart formulerar kravet, att vi i framtiden inte kommer att acceptera en bil som förorenar. Jag skulle önska att miljöministern ville ha samma beslutsamhet när det gäller att ta fram en ren bil som hon hade då beslutet om freonet fattades.

Anf. 42 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Viola Furubjelke har alldeles rätt i sin beskrivning av situationen. Vi är överens på den punkten. Trafiken är det område där utvecklingen i dag är allvarligast, och dessutom går den åt fel håll, trots de mycket långtgående beslut vi har fattat.

De naturliga tidpunkterna för att lägga fram konkreta krav blir för det första vid den OECD-konferens som äger rum i höst. Det strävar i varje fall

Sverige efter. Det vore det allra bästa. För när jag och andra talar med bilindustrin, den svenska och den internationella, säger de: Visst kan vi ta fram motorer med andra prestanda, det kan vi klara på tio år, men för det krävs politiska beslut, och vi kräver att de besluten skall vara lika åtminstone för alla de stora producent- och användarländerna. De finns inom OECD-området. Där finns också utvecklingsmöjligheterna. Det är därför Sverige har tagit detta initiativ. En lösning är alltså fullt möjlig, men vi måste övertyga tillräckligt många andra regeringar. Vi lägger ned ett mycket intensivt arbete för att den här konferensen skall leda till goda resultat.

För det andra börjar nu allt fler länder bli överens om att det behövs en global klimatkonvention. För att den skall få någon som helst mening måste krav av denna karaktär ställas just på fordonen och trafiken. Ambitionen är att vi skall förhandla fram den klimatkonventionen på 1992 års andra globala miljökonferens.

För det tredje skall regeringen 1991 lägga fram ett nytt förslag, som gäller luftföroreningar och klimatpåverkan, för den svenska riksdagen. Där kommer också ett naturligt tillfälle att mer precist lägga fast sådana krav. Förarbetena för detta pågår och ingår i de uppdrag som naturvårdsverket har. Häromdagen redovisade de ett uppdrag som just gällde påverkan på klimatet.

Anf. 43 VIOLA FURUBJELKE (s):

Herr talman! Självklart, Birgitta Dahl, tycker jag att det vore det allra bästa om man kunde övertyga också Europas regeringar om att ta fram den miljövänliga bilen och att man skulle kunna göra det samtidigt. Men jag tror att det finns ett värde i att Sverige går före. Jag tycker att det är beklagligt att inte bilindustrin kan inse att de skulle kunna vinna marknadsfördelar genom att vara först med att utveckla denna teknik.

Om man tittar på vad det satsas på i dagens forskning – det är miljardbelopp som satsas på forskning och utveckling inom bilindustrin – upptäcker man att det är avancerad elektronik, datorer, laser, värmestrålning och sådant som kan avläsa vägens kondition, vägegenskaper, temperatur och annat. Tittar man på annonserna är säljargumenten bilens utseende, förstås, att instrumentpanelen är utformad på ett visst sätt, att det finns centrallås och elektriska fönsterhissar. Men det sägs nästan aldrig någonting om att bilen skulle vara särskilt miljövänlig. Att det finns katalysator brukar stå längst ned med fin stil. Jag tror att man missbedömer människors miljömedvetenhet. Trots allt skulle många människor i dag vilja ha en miljövänlig bil, och de skulle vara beredda att betala för detta.

Anf. 44 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Fortfarande, Viola Furubjelke, vill jag bara konstatera att vi är överens. Jag vill understryka att det pågår ett mycket intensivt arbete också genom direkta kontakter med bilindustrin. Självklart har de allt att vinna på att visa att de är tekniskt avancerade på detta område lika väl som när det gäller att lägga ner miljarderna på Tarzansymboler.

Anf. 45 VIOLA FURUBJELKE (s):

Herr talman! Jag vill bara tacka för de positiva svaren och slutligen konstatera att det inte är vare sig vackrare, snabbare eller exklusivare bilar vi behöver, utan renare. Det kan vi säkert vara överens om.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1988/89:637 om EG-anpassningen och energipolitiken

Anf. 46 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Per Gahrton har frågat mig om vilka slutsatser jag drar av EG:s framväxande fria marknad för energi och om Sverige avser att harmonisera sig till EG:s fria energimarknad.

Min slutsats är att den energipolitiska utvecklingen inom EG inte kommer att påverka den svenska energipolitiken. Regeringen avser inte att harmonisera den svenska energipolitiken med EG:s.

Anf. 47 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Jag tackar för svaret. För en gångs skull slipper jag att omedelbart komma med en reservation efter tacket. Det var ett klart, bra och kompromisslöst svar. Jag litar på att Birgitta Dahl verkligen menar vad hon säger och har regeringen bakom sig.

Detta innebär att det samtidigt delvis var ett sensationellt svar. Vi har tidigare, vid liknande frågor, ständigt fått höra skönsmålningar av EG och diverse förmodanden om att anpassning inte behöver leda till någon försämring. Här får vi för första gången, såvitt jag kan minnas, ett klart besked om att ett helt samhällsområde icke skall bli föremål för harmonisering med EG. Det har tidigare, uttryckligen från regeringens sida, bara gällt försvars- och säkerhetspolitiken. Aftonbladet och Metallarbetaren har kritiserat regeringen för denna totala öppenhet i andra sammanhang. Man har nämnt diverse andra samhällsområden där man menar att socialdemokratin självklart borde säga ifrån att EG-anpassning icke kan komma i fråga.

Nu har Birgitta Dahl gett detta klara besked om energipolitiken. Jag är mycket tacksam för det. Det innebär att svenska energibrukare nu måste ha klart för sig att de inte kan förvänta sig att gynnas av EG:s fria energimarknad, att gynnas av låga elpriser, att gynnas av att det inte går att införa nationella miljöavgifter osv. Det har en intressant effekt. Miljöpartiets bud när det gäller åtstramning handlar i stor utsträckning om höjda energipriser. Om regeringen hade stått fast vid EG-harmoniseringen, eller velat ha EG-harmonisering även av energipriserna, hade det varit svårt att komma varandra nära beträffande den nuvarande ekonomiska åtstramningen. Detta besked borde också kunna öppna vägen för sakliga resonemang på den punkten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Om planerade dammbyggen i Haverö strömmar

Anf. 48 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Roy Ottosson har frågat mig om regeringen är beredd att acceptera att en väg och nya betongdammar med höjda dammkrön byggs i Haverö strömmar.

Området vid Haverö strömmar omfattas av ett s.k. interimistiskt förbud, så att man utan länsstyrelsens tillstånd bl. a. inte får bygga i vatten eller utföra andra arbeten som väsentligt påverkar natur- och kulturmiljön. Länsstyrelsen har den 28 augusti 1987 avslagit en ansökan av Ljungans vattenregleringsföretag om att vidta de planerade byggnadsåtgärderna. Detta beslut har överklagats till regeringen. Beredning av ärendet pågår. Det blir alltså regeringens uppgift att avväga de olika motstående intressen som berörs och att fatta beslut i ärendet.

Som Roy Ottosson väl känner till kan jag inte föregripa regeringens prövning av ärendet genom att nu göra något ställningstagande.

Anf. 49 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! Jag vill först be att få tacka för svaret.

Det har redan gjorts en del ställningstaganden när det gäller Haverö strömmar. Först och främst har miljörelsen uppvaktat miljöministern i ärendet. Miljöministern har då sagt att hon skall göra allt vad hon kan för att förhindra att en vägbank byggs där, dvs. förhindra en exploatering av området.

En förhandlingsman har skickats till kommunen och länsstyrelsen. Den kompromiss som håller på att utarbetas innebär att det skall byggas en väg och betongdammar.

Miljöchefen på länsstyrelsen, Bengt Taflin, uttalade sig i lokalradion i tisdags. Han sade att vi får finna oss i en väg och att vi inte har något val med de förutsättningar som miljödepartementet har gett. Detta föranleder mig att fråga miljöministern om vilka direktiv departementet har gett länsstyrelsen vid utarbetandet av kompromissen.

Det ingrepp som länsstyrelsen nu känner sig tvingad av departementet att gå med på måste som det ser ut nu betraktas som ett första steg i en fullskalig exploatering av Haverö strömmar. Det ligger helt i strid med regeringens beslut att bevara strömmarna för kommande generationer. Enligt regleringsföretaget krävs det en ny väg av säkerhetsskäl. Men samtidigt har man erkänt att den planerade vägen inte blir farbar vid verkligt extrema vattenflöden, eftersom vattnet då skall rinna över vägen. Därmed har man erkänt att vägen egentligen inte behövs av säkerhetsskäl och att den egentligen bara är motiverad av bekvämlighetsskäl. Man vill helt enkelt inte gå eller cykla de 300–500 meter som man hittills har gjort för att sköta dammarna, detta trots att dagens trädammarna kräver betydligt mer skötsel än de planerade betongdammarna.

Anf. 50 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Herr talman! Jag vet inte om Roy Ottosson återger Bengt Taflins uttalande på ett riktigt sätt. Det är i varje fall fullständigt obegripligt.

För det första har Lennart af Klintberg inget uppdrag från regeringen. Det är ett uppdrag som han har fått av parterna. Regeringen har över huvud taget inte lagt sig i de diskussioner som pågår. Vi känner till att de pågår, men vi har icke lagt oss i dem.

För det andra: Om en kompromiss skulle uppnås, vilket vi inte vet, är det en fråga som blir ett nytt vattenmål. Det känner Roy Ottosson säkert till. Både länsstyrelsen och naturvårdsverket har att bevaka naturvårdsintressena i vattenmålet.

Anf. 51 ROY OTTOSSON (mp):

Herr talman! Jag ber att få tacka för beskedet att departementet inte har gett något som helst direktiv om att det skall byggas en väg. Det strider mot vad Bengt Taflin har sagt i ett uttalande i lokalradion – och det är intressant.

I den kommun som berörs har man sagt blankt nej till en väg genom det planerade naturreservatet. Det var ingen som röstade mot vid det sammanträde som hölls för två år sedan. Ställningen är fortfarande densamma. Det finns realistiska alternativ till att klara restaureringen av de gamla trädammarna, som är kulturhistoriskt värdefulla, utan att bygga en ny väg genom området. Det har lagts fram förslag från bl.a. miljöorganisationerna. Regleringsföretaget har erkänt att förslagen utgör fullt rimliga alternativ, t.ex. att lägga en tillfällig väg på sjöbottnen ovanför strömmarna eller att dra fram en väg på vinterisen. Det borde departementet och ministern ta fasta på.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1988/89:622 om utnyttjande i skolan av privata utbildningsföretag

Anf. 52 Statsrådet GÖRAN PERSSON:

Herr talman! Lars Leijonborg har frågat mig om vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att öka skolans utnyttjande av privata utbildningsföretag och andra enskilda utbildningsproducenter.

Det finns redan i dag ett omfattande samarbete mellan skolan och utbildningsanordnare i privat regi. Det ligger nämligen – både för skolan och för samhällslivet i övrigt – ett stort värde i att skolan verkar i nära kontakt med arbetslivet. S.k. inbyggd utbildning är ett gott exempel på hur privata företag mot ersättning åtar sig att i samarbete med en kommuns gymnasieskola bedriva gymnasial yrkesutbildning. Gymnasieskolan har också resurser för att på s.k. timme till förfogande anlita utomstående för olika aktiviteter. För grundskolans del är det på motsvarande vis vanligt att utomstående anlitas för utbildningstjänster bl.a. inom ramen för fria aktiviteter.

Det finns också inom privat och offentlig verksamhet speciell kompetens

som skolan behöver men ibland har svårt att få tillgång till. På senare år har detta inte sällan gällt t.ex. inom data- och elektronikområdet. Regeringen har därför genom särskilda förordningar om ökade möjligheter för kommuner att anlita personal vid företag m. fl. för viss undervisning i gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning skapat möjlighet för skolan att i bristsituationer på vissa villkor "köpa utbildningstjänster" av en arbetstagare vid ett företag inom ramen för dennes anställning i företaget.

Med detta vill jag säga att frågan om att anlita utbildningsanordnare i privat regi för utbildningsinsatser inom det allmänna utbildningsväsendet inte är ny. Dessa insatser är viktiga och ofta helt nödvändiga som ett komplement till de lärarinsatser som fullgörs av skolans egen personal. Men de är och de bör enligt min mening förbli ett komplement som dock kan variera i omfattning beroende på de behov som föreligger.

Jag kan alltså inte tänka mig att medverka till en utveckling som skulle kunna innebära att skolan mer reguljärt ersätter anställda lärares arbete med utbildningsinsatser köpta av privata utbildningsföretag. Undervisningen skall även i fortsättningen i allt väsentligt bedrivas av utbildade lärare som fyller fastställda behörighetskrav och som är anställda av skolan. Detta är enligt min mening en viktig förutsättning för att skolans arbete skall kunna bedrivas i enlighet med de mål och riktlinjer som staten har satt upp för skolan, samt för att stat och kommun skall kunna garantera en likvärdighet i utbildningen för alla elever.

Anf. 53 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka skolministern för svaret.

Min fråga är föranledd av några uttalanden av LO-ordföranden Stig Malm i Dagens Industri den 2 maj. Stig Malm har genom åren gjort sitt för att höja taket inom socialdemokratien genom att uttala personliga och kontroversiella ståndpunkter. Han har, för att använda en sliten bild, slaktat en del heliga kor.

Stig Malm är inte vem som helst. Han ingår i SAP:s verkställande utskott och han ingår i partiets s.k. 90-talsgrupp. Det är därför naturligtvis av stort intresse när han i Dagens Industri säger att man måste göra radikala förändringar i den offentliga sektorn och att t.ex. skolan i högre grad borde kunna utnyttja privata företag när det gäller skolmat, fastighetskötsel och liknande, men också – vilket är ännu mer kontroversiellt och intressant – för reguljära utbildningsinsatser.

Jag håller naturligtvis med skolministern om att detta bara kan bli en marginell företeelse, men det är ändå intressant dels när det gäller kostnaderna, dels för verksamhetens utveckling. Stig Malm är ändå inne på en tanke som är så spännande att jag hade hoppats att skolministern hade varit mer öppen för den.

I min fråga tar jag t.ex. upp detta med trafikundervisning. Det kan vara bättre att låta ortens bilskola svara för trafikundervisningen än att anställa särskild personal och skaffa särskild utrustning osv.

Göran Persson är en viktig opinionsbildare på utbildningsområdet, och med tanke på alla socialdemokratiska utbildningspolitiker i skolstyrelserna

frågar jag: Vill Göran Persson se en utveckling där vi får ett större utnyttjande av privata utbildningsföretag, eller vill han det inte?

Prot. 1988/89:113
12 maj 1989

Anf. 54 Statsrådet GÖRAN PERSSON:

Herr talman! Den artikel i Dagens Industri som åberopas och de uttalanden som görs där står i huvudsak i överensstämmelse med det svar som jag alldeles nyss har lämnat. Jag ser inget kontroversiellt i det som Stig Malm där framhållit i vad gäller exempelvis inbyggd gymnasieutbildning och anlitande av experter inom "smala" teknikområden. Detta är också vad jag framhåller i mitt svar till Lars Leijonborg.

Det som jag i sammanhanget vill varna för, om vi släpper utvecklingen fri, är att det lätt kan uppstå en situation där vi stimulerar lärare inom områden där det finns lärarbrist att lämna skolan för att därefter bilda företag som i sin tur erbjuder skolan sina tjänster. Detta skulle ske på en arbetsmarknad där skolan inte kan få tag i en ersättare för den lärare som just har startat företaget. Det driver upp kostnaderna, och det skapar en osäker situation såväl för skolan som för den lärare som startar den här typen av verksamhet. Detta är ingen bra utveckling. Det finns tendenser till en sådan, och jag vill därför varna för att tro att en utveckling i den riktningen skulle vara något som skulle utveckla svensk skola, och då framför allt svensk gymnasieutbildning.

På den här punkten är jag av den uppfattningen att det viktigaste är att se till att de lärare som vi i dag har i verksamheten stannar kvar och utvecklas i sitt yrke. Det måste vara ryggraden i skolsystemet.

Mot denna bakgrund är mitt budskap till politikerna i skolstyrelserna runt om i landet: Se till att ni värnar om de lärare som finns i systemet, och se till att de får bra arbetsvillkor. Det är den viktigaste förutsättningen för att skolan skall kunna möta representanter från näringsliv och samhälle i en öppen dialog.

Anf. 55 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag tycker att det nu för tiden ofta är svårt att veta vem som egentligen är talesman för socialdemokratisk skolpolitik. Det är rätt mycket olika besked som kommer. När skolministern nu säger att hans uppfattning inte skiljer sig från den som Stig Malm redovisar i Dagens Industri är detta mycket svårförståeligt, eftersom resten av Göran Perssons inlägg ändå ägnades åt en argumentation mot det som Stig Malm säger.

Om några dagar får vi anledning att återkomma i en interpellationsdebatt om liknande exempel. Men jag håller med Göran Persson om att det inte kan bli allmänt förekommande att rektorer förvandlas till något slags upphandlare och att hela verksamheten består av ett antal företag som säljer sina tjänster. Så ser inte jag framtidens gymnasieskola. Men visst skulle man även reguljärt – för att använda samma ord som statsrådet använder i frågesvaret – kunna tänka sig att en bilskola svarar för trafikundervisningen och att en dramagrupp svarar för undervisningen i dramatik osv.

Om man läser svaret ser man att det ju ändå är ganska restriktivt. Det måste av t.ex. socialdemokratiska kommunalpolitiker tolkas så, att utnyttjande av privata utbildningsföretag är någonting som bara får förekomma i vissa bristsituationer.

Om utnyttjande i skolan av privata utbildningsföretag

Anf. 56 Statsrådet GÖRAN PERSSON:

Herr talman! Eftersom jag har framför mig den artikel i Dagens Industri som återopas, kan jag bara konstatera att den som går till artikeln och ser vad som sagts i de delar som rör skolan och skolans verksamhet, finner att det finns en god överensstämmelse mellan uttalandena från Stig Malms sida och det jag nyss återopat i svaret på Lars Leijonborgs fråga.

Anf. 57 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag har också artikeln framför mig, och jag tolkar den på motsatt sätt. Det står t.ex.: "Och får LOs ordförande gehör för sina idéer, så kommer vi att se radikala förändringar i driften av den offentliga sektorn: 'När det gäller sjukvården finns det fördelningspolitiska skäl för att driva den i offentlig regi. Men det finns en rad andra områden där det inte finns sådana motiv.'" Stig Malm tar sedan upp skolan som ett sådant exempel.

Det går inte att här komma ifrån att det framgår av skolministerns svar att han anser att det i stort sett är bra som det är, och att skolministern inte vill se en utveckling framöver där ett utnyttjande av privata utbildningsföretag blir vanligare än vad det är i dag.

Anf. 58 Statsrådet GÖRAN PERSSON:

Herr talman! Jag har redovisat min syn på den här frågan och på de möjligheter som man i dag har i skolorna att engagera personal från näringslivet i övrigt. Det är ganska vidsträckta möjligheter. Mot bakgrund av att Lars Leijonborg tydligen vill gå längre, skulle det vara intressant att få veta vilka ytterligare instrument han skulle vilja ge till gymnasieskolans rektorer och även grundskolans rektorer i det här avseendet för att skynda på den utveckling han vill ha. Vilka instrument saknas i dagens uppsättning?

Anf. 59 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Det finns, som skolministern sagt, en del instrument. Jag är inte tillräckligt insatt i detaljerna för att kunna bedöma vad som behövs i form av reglering när det gäller tjänster och liknande. Statsrådet nämnde ju i svaret att man för att möjliggöra upphandling av t.ex. datautbildning har utfärdat vissa förordningar.

När det gäller den motsatta problematiken, dvs. det vi brukar kalla för uppdragsutbildning, har riksdagen antagit en särskild lag om hur en sådan upphandling skall gå till, dvs. i de fall skolan säljer utbildningar till företag. Men nu vänder Stig Malm på kuttingen och säger: Låt skolan köpa utbildningar av företag.

Jag kan inte fullt ut bedöma om det behövs en ytterligare laglig reglering av detta, men det viktiga är att ett utnyttjande av privata utbildningsföretag verkligen sker. I det här fallet har både statsrådet och jag en viss opinionsbildande funktion gentemot våra kommunalpolitiker, och jag anser att det i den här frågan finns litet olika budskap. Göran Persson vill i huvudsak hindra en vidare utveckling av den här verksamheten.

Anf. 60 Statsrådet GÖRAN PERSSON:

Herr talman! Lars Leijonborgs senaste inlägg är klaggörande. När det blir uppenbart vad som saknas och vad som behöver göras, då finns ingen uppfattning eller kunskap. Så länge det handlar om svävande beskrivningar går det bra att vara kritisk.

Jag anser att vi i dag har en bra reglering, och den får inte hota lärarens ställning. Det är läraren som är grunden för undervisningens innehåll och bedrivande. Jag avser, som jag sade i svaret, inte att vidta någon ytterligare åtgärd på området.

Anf. 61 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Min fråga föranleddes konkret av att en ledamot av verkställande utskottet i det parti som Göran Persson tillhör hade sagt att det krävs radikala förändringar i den offentliga sektorn och att han exemplifierat detta just med skolan. Jag frågade vad statsrådet avsåg att göra för att förverkliga denna sin partiväns uppfattning.

Jag höll på att säga att jag önskade att jag kände till statsbidragsreglerna för den svenska skolan så i detalj att jag hade kunnat svara på den fråga som statsrådet ställde till mig, men allvarligt talat önskar jag inte det. Systemet är så komplicerat att jag är tacksam över att min hjärna huvudsakligen används till annat. Sådana frågor kan vi överlämna till experterna.

Det viktiga är ändå i grunden vilken åsikt man har, och här tror jag det finns en viss åsiktsskillnad mellan å ena sidan mig och Stig Malm, och å andra sidan Göran Persson. Vi är mer öppna för att pröva om det finns några spännande lösningar i den här riktningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1988/89:625 om fördelningen av resurser till kommunal vuxenutbildning

Anf. 62 Statsrådet GÖRAN PERSSON:

Herr talman! Jan Björkman har frågat mig om jag är beredd att medverka till att åstadkomma en starkare behovsstyrning när det gäller fördelning av resurser till kommunal vuxenutbildning.

Det ankommer på skolöverstyrelsen att handlägga frågor om fördelning av timramarna för kommunal vuxenutbildning mellan länen. Regeringen har utfärdat föreskrifter i förordningen (1987:736) om timramar för kommunal utbildning för vuxna. Skolöverstyrelsen skall vid fördelningen ta hänsyn till att länen har olika behov av undervisningstimmar beroende på sådana faktorer som utbildningsnivå, arbetsmarknadsförhållanden och näringsliv.

Riksdagen har nyligen diskuterat frågan om fördelning på länsramar. Utskottet (UbU17) konstaterade därvid att dessa frågor handläggs av skolöverstyrelsen samt att skolöverstyrelsen i sina två senaste anslagsframtällningar utförligt har redovisat de kriterier som legat till grund för skolöverstyrelsens fördelningsbeslut inför budgetåren 1987/88 och 1988/89. Utskottet framhöll vikten av att skolöverstyrelsen även i fortsättningen vid

Prot. 1988/89:113
12 maj 1989

*Om momsbefrielse för
taltidningsversion av
fackförbundstidning*

fördelningen beaktar de fastställda kriterierna.

Jag har tagit del av den fördelning som skolöverstyrelsen har gjort och är för dagen inte beredd att föreslå någon ändring i gällande föreskrifter.

Anf. 63 JAN BJÖRKMAN (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Göran Persson för svaret på min fråga.

I årets budgetproposition påpekas att efterfrågan på undervisningstimmar för kommunal vuxenutbildning väsentligt överstiger den tillgängliga resursramen. Detta är naturligtvis sant. Desto viktigare blir det därför att på ett optimalt sätt utnyttja de resurser som finns. Att resurserna då i väsentlig grad riktas mot individer och regioner som väl fyller ställda krav när det gäller fördelning på länsramar förefaller naturligt, inte minst om vuxenutbildningens ambition att åstadkomma en utjämning av utbildningsklyftorna skall uppnås. Så är emellertid i dag inte alltid fallet, och det är mot denna bakgrund jag ställt min fråga.

Statsrådet hänvisar i svaret till skolöverstyrelsens roll när det gäller fördelningen. Jag är naturligtvis medveten om skolöverstyrelsens roll. Likafullt kan jag konstatera att flera län som enligt den 1987 utfärdade förordningen väl motsvarar de kriterier som uppräknas ändå har en tilldelning som är mindre än vad tilldelningen skulle vara om man hade en resurstilldelning utan någon som helst behovsstyrning. Jag exemplifierade det med Blekinge län.

Fortfarande gäller dessutom att de redan väl utbildade får en relativt sett större andel av vuxenutbildningsinsatserna än personer med kort utbildning. Det gäller i dagsläget inte bara mellan individer utan också mellan regioner, som sagt. Det är viktigt att inte denna obalans förstärks genom samhällets insatser.

Jag får därför beklaga att statsrådet är nöjd med den profil som fördelningen i dag har. Samtidigt noterar jag det som positivt att statsrådet har pekat på utbildningsutskottets skrivning, som visar att en starkare behovsstyrning borde komma till stånd.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1988/89:624 om momsbefrielse för taltidningsversion av fackförbundstidning

Anf. 64 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Gösta Lyngå har – mot bakgrund av att regeringsrätten i en dom den 20 mars 1989 har uttalat att undantagsbestämmelsen i 8 § 6 p. mervärdeskattelagen inte var tillämplig på en taltidning eftersom denna inte kunde anses utgöra en publikation i lagrummets mening – frågat om jag är beredd att verka för en mer positiv tolkning av reglerna än den som regeringsrätten har tillämpat.

Det är de dömande instansernas sak att tolka gällande rätt. Det är inte

förenligt med mina uppgifter att försöka påverka domstolarna att ändra sin tolkning av vad gällande rätt innebär.

Jag anser dock att det är otillfredsställande att tryckta publikationer och taltidningar som har samma innehåll behandlas olika i mervärdeskattelhänseende, och jag är beredd att verka för en ändring av lagstiftningen som leder till en likabehandling på området. Frågan faller delvis inom det område som är föremål för arbete inom kommittén med uppdrag att utreda den indirekta beskattningens omfattning och utformning. Jag vill inte ta ställning till hur likabehandlingen av tryckta publikationer och taltidningar skall uppnås innan kommittén har lämnat sitt betänkande den 29 juni 1989.

Anf. 65 GÖSTA LYNGÅ (mp):

Herr talman! Jag är tacksam för svaret.

Jag hade inte avsett att finansministern skulle lägga sig i regeltolkningen som sådan. Vi tycks båda anse att reglerna är olyckligt utformade. I detta fall gäller det diskriminering mot synskadade.

Förmodligen har man helt enkelt glömt bort att det finns taltidningar. Saken är egentligen solklar. Varför skall vi då vänta på en utredning, som visserligen skall vara klar med sitt betänkande nästa månad men vars effekter inte planeras ge resultat förrän 1991? Det är att vänta alldeles för länge.

Mycket pengar kan det i varje fall inte kosta att rätta till denna felaktighet, som är både beklaglig och generande i vårt rättssystem.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1988/89:630 om EG-anpassningen och skattepolitiken

Anf. 66 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Per Gahrton har, med hänvisning till en uppgift i redovisningen av det svenska integrationsarbetet inom regeringskansliet, frågat vilka synpunkter företrädare för riksskatteverket, generaltullstyrelsen och kommerskollegium lämnat på en skattepolitisk integration med EG.

Företrädare för de nämnda myndigheterna har under hand lämnat preliminära tekniska synpunkter på de harmoniseringsförslag på skatteområdet som diskuterats inom EG. Detta ingår i ett ännu pågående arbete. Med hänsyn till synpunkternas karaktär av preliminärt arbetsmaterial finner jag inte skäl att nu lämna någon ytterligare redogörelse i det berörda hänseendet.

Anf. 67 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Jag tackar för svaret, som tyvärr visar att vi nu är tillbaka i samma gamla vals igen, nämligen den gamla lockpålägningsvalsen, den gamla hemlighetsmakerivalsen.

Här har det varit hemlighetsmakeri månad efter månad, och regeringen har sagt: Vänta bara tills vi kommer med vår utförliga redogörelse i en tjock lunta. Så kommer den tjocka luntan, och då visar det sig att den är full av oklarheter och skönsmålningar. Den anger saker som gör att jag måste ställa nya frågor.

Där berättar regeringen att riksskatteverket, generaltullstyrelsen och kommerskollegium har anfört synpunkter på en skattepolitisk integration med EG. Så ber jag att få veta vad som har sagts, men det får jag inte veta. Är det så hemligt? Är det så farligt att tala om det?

Handlar det kanske om det som Dagens Industri skrev om i går när tidningen berättade – i och för sig inte för första gången – att en momsharmonisering skulle kosta statskassan 40 miljarder kronor, alltså tvärt emot vad Kjell-Olof Feldt tänkte sig för svensk del? Eller handlar det om vad Dagens Industri skrev om i förrgår, då man berättade om Delors-gruppen som tänker genomföra en enda valuta, en enda centralbank och en enda skattepolitik inom EG?

Är det de sakerna som experterna talade om och som nu riksdagen och svenska folket inte får veta?

Det framgår ändå av regeringens rapport att skattepolitisk harmonisering på olika områden förbereds. Det förslag som har kommit om en inkomstskattereform har tolkats som en EG-anpassning, medan signalerna när det gäller momsens snarare är de motsatta. Jag tycker ändå, Kjell-Olof Feldt, att det är en skyldighet gentemot offentligheten att ge information så att vi kan föra en öppen debatt. Jag skulle vilja vädja till Kjell-Olof Feldt att ändå i stora drag ange vad det är för hemlig information som lämnats om skattepolitisk harmonisering med EG.

Anf. 68 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Det som har betydelse för Sveriges hållning till den europeiska gemenskapen och för våra ställningstaganden i de förhandlingar som pågår är vad regering och riksdag bestämmer sig för. De tekniska underlagen för dessa beslut kan knappast ha någon betydelse, om det inte skulle vara så att vi fattar beslut utan att ta hänsyn till dem.

Det vi har redovisat för riksdagen är vad regeringen har kommit fram till – det är vår skyldighet, och det har vi gjort. I övrigt fanns det ingenting i dessa tekniska synpunkter från myndigheterna som ens i någon mån motiverar de konspiratoriska haranger som Per Gahrton strör omkring sig.

Sedan har ju Per Gahrton själv svar på alla frågor, så han behöver egentligen inte fråga om någonting.

Anf. 69 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Med hänsyn till det politiska läget tycker jag att finansministern kunde vara litet mer dämpad i tonen när han karakteriserar mig och de övriga i miljöpartiet.

Jag noterar med intresse att finansministern säger att det är regeringens ståndpunkter som finns i de dokument som har framlagts. I skrivelse till utrikesutskottet har nämligen integrationssekretariatets chef sagt att det inte är regeringens positioner. I radioprogrammet Efter tre i går anklagade statssekreterare Sohlman mig för att fara med lögn, just för att jag kallade dessa dokument för regeringsrapporter. Det var bara tjänstemannaprodukter, sade han.

Även om min ursprungliga fråga inte handlade om detta borde vi kanske kunna få det helt klarlagt, eftersom statsrådet ändå tog upp det: Det är alltså

regeringens ståndpunkter som redovisas i de EG-rapporter som vi här har fått fram?

Prot. 1988/89:113
12 maj 1989

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om EG-anpassningen
och alkoholbeskattningen*

17 § Svar på fråga 1988/89:636 om EG-anpassningen och alkoholbeskattningen

Anf. 70 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Per Gahrton har, med hänvisning till en uppgift om alkoholbeskattningen i redovisningen av det svenska integrationsarbetet inom regeringskansliet, frågat socialministern om regeringen nu är beredd att anpassa de svenska alkoholpriserna till EG:s. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det ankommer på mig att svara på frågor om alkoholbeskattningen.

Den uppgift som Per Gahrton hänvisar till innehåller endast konstaterandet att vi rent tekniskt skulle kunna ensidigt anpassa vår alkoholbeskattning till ett kommande gemensamt system för alkoholskatter i EG. I detta konstaterande ligger inte på något sätt ett ställningstagande för att en sådan anpassning bör komma till stånd.

Anf. 71 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Det här med EG är en omfattande materia, och vi har alla en hel del papper i den frågan, som famnar om hela det svenska samhället, så jag skall avstå från alla försök att göra mig lustig över att finansministern först hade fått med sig fel svar om EG upp i talarstolen.

Finansministern säger i svaret att detta är en rent teknisk beskrivning. Det är märkligt, eftersom finansministern alldeles nyss sade att det var regeringens bedömning som framfördes i de här rapporterna och att de rent tekniska bedömningarna inte var så intressanta. Hur är det egentligen – är det regeringens ståndpunkter?

Om det är regeringens ståndpunkter måste man väl ändå ta det litet mer seriöst att regeringen i en så oerhört känslig, central och viktig social fråga konstaterar att anpassning till EG är möjlig. Missförstånd uppkommer inte genom att miljöpartiet sprider fakta utan genom att den politik regeringen för är fylld av motsättningar: Å ena sidan vill man anpassa oss – det har man i varje fall hittills velat – i praktiskt taget alla avseenden till EG, å andra sidan vill man inte att det skall kosta någonting; det skall inte medföra några som helst nackdelar. Just alkoholpolitiken är i detta sammanhang en av de punkter som skapat störst oro i stora delar av de svenska folkrörelserna. Det är ett faktum att det inom EG förekommit förslag som skulle leda till en halvering av de svenska alkoholpriserna, vilket enligt vad TCO har räknat med skulle leda till mycket allvarliga ökningar av såväl drickandet som alkoholskadorna.

Om detta nu bara är en teknikalitet, skulle vi då inte för att undvika missförstånd kunna få ett lika klart besked av finansministern som det

Birgitta Dahl nyss gav om energipolitiken? Skulle inte finansministern kunna säga att regeringen inte avser att harmonisera alkoholbeskattningen med EG? Det skulle vara ett klart och välgörande besked.

Anf. 72 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag vet inte vad det parlamentariska läget har med Per Gahrtons karaktär att göra!

Per Gahrtons diskussion om EG påminner om tvisten mellan de två katolska kyrkorna under medeltiden om den apostoliska trosbekännelsens innehåll.

Per Gahrton vet mycket väl att det inte kan företas någon förändring av beskattningen i Sverige utan att Sveriges riksdag godtar den. Han får det att låta som om vi i regeringskansliet eller i arbetsgrupper skulle kunna förändra någonting i svensk politik utan att det föregås av en öppen redovisning, en öppen debatt och det ställningstagande i Sveriges riksdag som krävs.

Vi är oerhört långt ifrån tanken att genomföra någon anpassning av alkoholbeskattningen i Sverige till alkoholbeskattningen i Portugal, Grekland eller ens Danmark – det vet Per Gahrton också mycket väl. Han vet också, eftersom han följer EG-debatten, att det här är en av de verkliga stöttestenarna inom gemenskaperna. Sannolikheten för att någon harmonisering av alkoholbeskattningen inom EG skall äga rum i detta århundrade bedömer jag som ytterligt liten.

Anf. 73 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Att min karaktär sattes i samband med EG var väl så att säga inte min förskyllan – det var väl snarare finansministerns.

Jag tycker att det är intressant att finansministern nu blir mer och mer medveten om Sveriges riksdags makt. Det är alldeles utmärkt. Det är kanske inte bara EG-debatten som ligger bakom det. Jag tycker det är bra att Sveriges riksdag får alltmer makt. Det borde den ha haft för länge sedan.

Men här handlar det ju om en regerings målsättningar. En regering bör ha vissa målsättningar. Målsättningen, som den har uttryckts, bl.a. i förordet till det dokument som vi nu inte vet om det är en tjänstemannaprodukt eller vad det är men som i alla fall Anita Gradin har undertecknat, är att samma fördelar och åtaganden skall gälla för alla svenska företag etc. som gäller i EG. Där finns inga reservationer över huvud taget. I annat sammanhang har man reserverat sig när det gäller utrikespolitiken.

Då räcker det inte med att finansministern gissar och säger att sannolikheten för en anpassning av alkoholpolitiken är låg. Det krävs ett klart besked. Vad är det som hindrar finansministern att på den här punkten ge samma klara besked som Birgitta Dahl nyss kunde ge om energipolitiken?

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 74 Statsrådet MAJ-LIS LÖÖW:

Herr talman! Mot bakgrund av att rumänska medborgare av ungersk härkomst återsänds till Ungern från Sverige i enlighet med den s.k. första asyllandsprincipen, har Håkan Holmberg frågat mig om jag vill medverka till att flyktingar inte sänds tillbaka till länder som inte undertecknat Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning.

Det primära för flyktingpolitiken måste vara att rädda människor undan förföljelse. Den som redan har fått eller har möjlighet att få asyl i ett annat land har inte behov av fristad i Sverige. Många människor kommer dock till våra gränser utan att ha något sådant alternativ när det gäller tillflyktsland. De får asyl efter sedvanlig bedömning.

Principen om första asylland innebär att asyl bör sökas genast eller kort tid efter det att flyktingen lämnat sitt hemland och att det bör ske i det första land flyktingen kommer till. En asylsökande som kan återsändas till ett tredje land där han är skyddad mot förföljelse eller vidarevändning till hemlandet får alltså i princip inte asyl i Sverige.

Jag vill betona att återsändande endast sker till ett sådant tredje land som tillämpar Genèvekonventionen eller där, enligt vad som är väl känt, den kategori det gäller eljest har skydd.

Någon ändring av denna praxis är inte aktuell.

Jag kan också informera Håkan Holmberg om att Ungern den 14 mars i år anslutit sig till Genèvekonventionen. Man hade dock redan tidigare deklarerat att rumänska flyktingar av ungerskt ursprung i Ungern var skyddade mot återsändande till Rumänien.

Anf. 75 HÅKAN HOLMBERG (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Jag har i och för sig inget att invända mot de allmänna och övergripande deklARATIONERNA i detta. Man kan dock observera att personer har skickats tillbaka till Ungern – och det var kärnan i min frågeställning – innan detta land hade undertecknat Genèvekonventionen. Det har förekommit litet olika uppgifter under våren om huruvida så hade skett eller inte. Nu har Ungern undertecknat konventionen, och det är bra.

Skälet till att man sände tillbaka flyktingarna var att man ansåg att Ungern även under hösten och tidigare tillämpade andan i denna konvention. Om detta nu vore oomstritt, vore allt gott och väl, men nu tror jag att fler ledamöter än jag själv har fått del av t.ex. ett uttalande från ungrare och engagerade svenskar för någon månad sedan, där en delvis annorlunda och ganska bekymmersam verklighet beskrivs. Det är inte så att rumänska medborgare av ungersk härkomst utsätts för direkt hot om återsändande till Rumänien när de har skickats tillbaka till Ungern, men däremot har de utsatts för en behandling som på sätt och vis påminner om den som de hoppades kunna komma ifrån genom att lämna Rumänien.

Det finns uppgifter om att ungrare från Transsylvanien, som det i allmänhet gäller, när de fått uppehållstillstånd i Ungern underrättats om att de dels aldrig kommer att få ungerskt medborgarskap, dels aldrig kommer att

kunna resa till andra länder från Ungern, dels aldrig kommer att kunna gifta sig med ungerska medborgare. Det finns också uppgifter om att personer har vägrats asyl över huvud taget. Det här är bekymmersamt, och det var det som var orsaken till att min fråga över huvud taget ställdes. Om allt hade varit oomstritt gott och väl hade den inte behövt ställas.

Min följdfråga är om invandrarministern är beredd att ta initiativ för att undersöka de verkliga förhållanden som rått och råder för ungrare från Rumänien vilka sänds tillbaka till Ungern i föreställningen att de kommer att få asyl och en anständig behandling?

Anf. 76 Statsrådet MAJ-LIS LÖÖW:

Herr talman! Låt mig återigen påpeka att den fråga som jag svarade på uttryckligen gällde Genèvekonventionen och återsändandet av flyktingar till länder som inte har undertecknat den. Men självfallet följer vi utvecklingen i de olika länder varifrån det kommer flyktingar till Sverige och i de länder som de av ett eller annat skäl återsänds till.

Anf. 77 HÅKAN HOLMBERG (fp):

Herr talman! Maj-Lis Löow och jag är säkerligen överens vad gäller Genèvekonventionen, hur den bör tillämpas etc. Jag vill bara erinra om att även ett land som förmodas följa Genèvekonventionens anda och bokstav och som har undertecknat den kan befinna sig i en sådan situation att det kan finnas skäl att visa oro t.ex. för en flyktings öde i det landet.

Jag vill bara erinra om att Ungern alltjämt är en diktatur. Alltjämt härskar där det politiska godtycket, eller det kan komma tillbaka igen när som helst, precis som under gamla dåliga tider. Ungern är med i samma ekonomiska och militära samarbetsorganisation som Rumänien. Detta kan innebära restriktioner för Ungerns möjligheter att tillämpa det som vi förmodligen är överens om att betrakta som ett anständigt sätt att behandla flyktingar.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1988/89:612 om uppehållstillstånd för vissa svårt sjuka och handikappade

Anf. 78 Statsrådet MAJ-LIS LÖÖW:

Herr talman! Mot bakgrund av ett enskilt ärende har Elisabeth Fleetwood frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att svårt sjuka och handikappade utlänningar skall kunna erhålla uppehållstillstånd i Sverige för vård som inte kan ges i hemlandet.

Först skall sägas att vi i Sverige inom ramen för vår flyktingkvot tar emot handikappade flyktingar.

Dessutom förtjänar att påpekas att vi också tar emot krigsskadade flyktingar samt tortyroffer för medicinsk vård här i landet.

Beträffande utlänningar som för att få stanna i Sverige har åberopat enbart humanitära skäl, hänförliga till deras personliga förhållanden, uttalas i utlänningslagens förarbeten och tillämpas i fastlagd praxis följande. Uppe-

hållstillstånd ges i undantagsfall om utlänningen kan anföra mycket starka humanitära skäl. Exempelvis har personer med livshotande sjukdom för vilken adekvat vård inte stått att få i hemlandet erhållit uppehållstillstånd.

Vid tillståndsprövningen görs en individuell bedömning med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Regeringen beaktar självfallet samtliga omständigheter i ärendet, däribland de humanitära skäl som kan förekomma. I de fall där de humanitära skälen inte är tillräckligt starka för uppehållstillstånd samt då vård har påbörjats här i landet men inte avslutats, kan den som utvisas ges möjlighet att, när han så önskar, återvända till Sverige för fortsatt vård. Denna möjlighet ges genom att utvisningsbeslutet inte förenas med återreseförbud. Utan att närmare gå in på det enskilda ärendet som bildar bakgrund till Elisabeth Fleetwoods fråga kan nämnas att regeringen i det aktuella ärendet har funnit att särskilda skäl föreligger att inte förena utvisningsbeslutet med ett återreseförbud.

Anf. 79 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Löow för svaret.

Jag är naturligtvis väl medveten om att vi här i kammaren inte i normala fall debatterar enskilda ärenden eller människoöden. Samtidigt är vi ju alla fullt medvetna om att det är just enskilda fall och de problem som hänger samman med de enskilda människorna som skapar underlag för vår lagstiftning och för de beslut som vi fattar.

Maj-Lis Löow säger att det i detta enskilda fall – och jag vill vidga diskussionen till att gälla alla som hamnar i en motsvarande situation – skall finnas starka humanitära skäl för att man skall kunna ge möjlighet för vederbörande att få stanna. Låt mig säga att jag inte kan se annat än att det i det fall som jag har beskrivit finns så starka humanitära skäl som jag över huvud taget kan tänka mig.

Statsrådet talar om livshotande situationer. Ja, det här är en situation som till fullo hotar en livskvalitet för en enskild liten människa. Jag skulle vilja ställa några följdfrågor till Maj-Lis Löow.

Om det är så att, efter alla de reaktioner som har kommit i pressen, från handikapporganisationer, här i riksdagen och över huvud taget runt om hela vårt land, nytt beslutsunderlag kan presenteras, är då Maj-Lis Löow och den övriga regeringen villiga att ompröva beslutet och eventuellt – vilket jag innerligen hoppas – fatta ett positivt beslut?

Anser statsrådet att i fall som finns i dag och som kan finnas i framtiden, där behandlingen och vården inte kan bli densamma i hemlandet som här, detta skall kunna vara tillräckligt skäl för en utlännings att få stanna? Den hjälp som vi har kunnat ge här i landet genom den gudskelov höga standard som vi har på vår medicinska behandling förhindras ju annars. Kanske man därigenom t.o.m. kan återföra patienten till den situation som rådde innan vederbörande fick vård här. Anser statsrådet således att detta skulle kunna utgöra tillräckliga humanitära skäl för en utlännings att få stanna här?

Jag hoppas att denna dialog mellan oss kan fortsätta utanför kammaren och efter den här dagen.

Anf. 80 Statsrådet MAJ-LIS LÖÖW:

Herr talman! Först en ren formalitet; vi måste tyvärr också hålla oss till formaliteter i den här kammaren. Regeringen kan av grundlagsskäl inte ompröva ett beslut. Ett verkställighetsärende måste komma till för att regeringen skall få ärendet på nytt.

Elisabeth Fleetwood har ställt en mycket principiell fråga till mig, och jag har givit ett principiellt svar. I själva verket vet vi ju, som Elisabeth Fleetwood sade, vad det handlar om, och det framgår också av frågan.

Frågan har ställts mot bakgrund av att jag eller regeringen skulle ha "kastat ut" en tvååring till ett land där hon inte har någon som helst möjlighet att få vård. Jag kan förstå att många har reagerat mänskligt och känslomässigt på den här beskrivningen. Det skulle jag också ha gjort, om jag hade fått en så ensidig och kategorisk beskrivning av vad som håller på att hända. Därför skall jag göra ett mycket speciellt undantag och på ett par punkter kommentera regeringens beslut, utan att jag för den skull tror att jag gör avsteg från den sekretess som vi annars tar hänsyn till och som förhindrar mig att diskutera enskilda fall här i kammaren.

Regeringen har inte "kastat ut" den här flickan. Regeringen har avslagit hennes föräldrars ansökan om permanent uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige. Däremot är familjen välkommen att besöka Sverige hur många gånger som helst för att få vård för flickan. Rädda Barnen har ställt upp med kostnaderna för vården. Vi kan utgå från att man inom Rädda Barnen är medveten om att det var ett långt behandlingsprogram som inleddes. Jag har också fått anledning att utgå från att Rädda Barnen är beredda att fullfölja sina åtaganden.

Slutligen är det anledning att påpeka att det finns ortopedisk kunskap i flickans hemland och att det borde vara fullt möjligt med ett samarbete mellan svensk och polsk sjukvård, även om jag inte håller för osannolikt att den här vården är mer kvalificerad i Sverige.

Anf. 81 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Det är naturligtvis riktigt, Maj-Lis Löow, att ärendet först skall behandlas av invandrarverket. Men vad jag menar är ju fullt klart. Det nya underlag som finns och som invandrarverket inte haft en chans att ta ställning till eller inte har tagit ställning till, skall naturligtvis underställas verket. På det sättet får Maj-Lis Löow en ny möjlighet att ta ställning till ärendet.

Jag är glad över att Maj-Lis Löow tog bladet från munnen och sade att frågan gäller den här lilla flickan. Jag tror att det är bra, eftersom det annars verkar som om vi talar i gåtor, trots att alla vet att det inte är någon gåta.

Varken föräldrarna eller vi som tagit oss an det här fallet har påstått att familjen "kastats ut". Det uttrycket har kanske använts i pressen någon gång; vi vet att man ibland spetsar till saker. Men detta är alltså inte ett uttryck som vi använt, och därför behöver jag inte kommentera den saken.

Statsrådet säger att familjen får besöka Sverige hur många gånger som helst. Men när man vet hur dessa proteser måste provas in, vet man också att detta inte hjälper. Den ortopediska kunskapen i hemlandet är, såvitt jag förstår, inte tillräcklig.

Anf. 82 Statsrådet MAJ-LIS LÖÖW:

Herr talman! Jag har sagt så mycket jag tycker att jag kan i det enskilda ärendet, men jag väljer ändå att gå upp en gång till, eftersom jag i mitt förra inlägg hade ett begränsat tidsutrymme. Jag vill än en gång vara litet principiell utan att tala i gåtor.

Vad Elisabeth Fleetwood pläderar för är ju en helt ny princip i svensk invandringspolitik. Det är fullt möjligt att ha uppfattningen att om vården i ett grannland är sämre än här, skall man kunna få komma till Sverige och få arbets- och uppehållstillstånd för att få del av svensk vård. Men om man har den uppfattningen får man lägga fram ett förslag om lagändring i riksdagen och inte anklaga ministern för att inte följa en lag som inte finns. Om Elisabeth Fleetwood anser att vi skall ta emot invandrare – vi talar i detta fall inte om flyktingar – på dessa grunder, får hon föreslå en lag som medger det. Vi skall ju i riksdagen om några veckor fatta beslut om ny lag. Men, herr talman, själv ser jag stora svårigheter med tillämpningen av en sådan lag som skulle behövas för att åstadkomma det Elisabeth Fleetwood vill. Vilka sjukdomar och handikapp skall det gälla? Skall det gälla både barn och vuxna, eller är det bara föräldrar med sjuka barn som skall tillåtas bosätta sig här? Och hur lång vård skall sjukdomen eller handikappet få kräva?

Jag ber om ursäkt för att jag måste spetsa till det så här, men det går inte att förfasa sig över att jag inte tillämpar lagar som inte finns. Inte heller går det att säga att jag nu borde göra ett undantag och att ministern alltså skulle ta ansvaret för en praxisändring som med hänsyn till de bedömningsgrunder jag här beskrivit blir mycket svår att hantera.

Anf. 83 ELISABETH FLEETWOOD (m):

Herr talman! Jag tycker att det länder statsrådet Maj-Lis Löow till heder att hon också talar om känslor. Det gör man inte så ofta här i kammaren, men det kan behövas ibland.

Om vi skulle stifta en ny lag, så hjälper det ju inte i det här fallet. Men jag anser att vi inte behöver någon ny lag. Varför är gränsen för "humanitära skäl" så snäv, att den här lilla flickans fall inte kan rymmas inom begreppet "humanitära skäl"? Vi har flera gånger tidigare sett hur man ändrat sig när nya skäl kommit till. Jag är övertygad om att de skäl som jag skall be att få presentera för Maj-Lis Löow och invandrarverket så fort det går efter pingsten kommer att ge ett nytt underlag för bedömningen av fallet.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1988/89:627 om direktavvisningen av kurdiska flyktingar från Turkiet

Anf. 84 Statsrådet MAJ-LIS LÖÖW:

Herr talman! Berith Eriksson har frågat mig hur många kurder från Turkiet som direktavvisas på Arlanda och av svensk polis på Kastrup.

Av frågans innehåll förutsätter jag att Berith Eriksson avser kurder som är turkiska medborgare.

Enligt aktuella uppgifter från Arlanda så har man där det senaste halvåret inte direktavvisat någon kurd från Turkiet till hemlandet.

Att svensk polis skulle avvisa på Kastrup faller på sin egen orimlighet, eftersom dansk lag gäller där och besluten fattas av danska myndigheter.

Anf. 85 BERITH ERIKSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar invandrarministern för svaret.

Om Sverige inte vill ta emot kurdiska flyktingar som är turkiska medborgare, tycker jag att man bör säga det, stå för det och ta den debatten i stället för att som man nu gör hindra dem från att nå Sverige.

Man har specialbevakning av flyg från Turkiet. Den uppgiften stod nyligen att läsa i pressen. Man har svensk polis på Kastrup. Det såg jag själv när jag kom från Turkiet. Det var en civilklädd svensk polis som plockade ut människor som såg osvenska ut och frågade efter deras visum för Sverige. Att svensk ambassadpersonal i Polen gör samma kontroll av personer vid färjorna till Sverige är även det känt.

Om flyktingar har falska handlingar, sänds de tillbaka av den anledningen. Har de lyckats komma över pass och visa, sänds de tillbaka av den anledningen; det anses då att den som får utresehandlingar inte kan vara förföljd.

Jag har försökt få uppgifter från invandrarverket – jag kom inte på det där med Arlandapolisen – om antalet asylansökningar från turkiska kurder under 1988 och hur många av ansökningarna som avslagits. Men de uppgifterna var det inte möjligt att få. Däremot har jag via informella kanaler efterlyst upplysningar och fått en del. Jag har tagit del av 20 ansökningar som avslagits och kunnat konstatera att samtliga asylsökande fått avslag med motiveringen att deras berättelser inte kunde tillmätas tilltro. Det handlade om berättelser om tortyr och risk för tortyr vid återvändande.

Jag vill påstå att man har använt en praxis när det gäller bedömningen av kurder från Turkiet. Denna praxis används för att eliminera flyktingströmmen av kurder från Turkiet. Anser invandrarministern att tortyr och risk för tortyr utgör tillräckliga skäl för asyl? Varför har man denna praxis vid bedömningen? Vem ger order om specialbevakningen som är riktad just mot kurder från Turkiet?

Anf. 86 Statsrådet MAJ-LIS LÖÖW:

Herr talman! Det var många påståenden i det här inlägget. Det var också många frågor, till skillnad från den mycket korta frågeställning som fanns i den skrivna frågan. Tyvärr ger inte frågestunden utrymme för att man skall kunna besvara alla dessa frågor.

Jag kan dock tala om att när det gäller huruvida tortyr är ett skäl för asyl, skall jag så småningom besvara en interpellation från en annan ledamot. Vid det tillfället kanske vi kan diskutera frågan om tortyr och skälen för att få stanna.

Jag har fått frågan hur många kurder från Turkiet som direktavvisas på Arlanda och av svenska polisen på Kastrup. Mitt svar är – inga.

Tyvärr var jag inte beredd på att jag skulle avkrävas siffror på hur många kurder vi har i Sverige. Jag antar dock att Berith Eriksson är medveten om att

vi även har tagit emot åtskilliga kurder från Turkiet. Därför tycker jag att inledningen på Berith Erikssons replik var något märklig. Hon sade att om man inte vill ta emot kurder så skall man säga det. Vi prövar varje ärende för sig, och det är som sagt åtskilliga som har fått stanna.

Anf. 87 BERITH ERIKSSON (vpk):

Herr talman! Ja, vi har haft en del debatter här i kammaren angående kurder, och fler lär det väl bli.

Man vet att kurder i Turkiet utsätts för tortyr, ibland t.o.m. i form av regelrätta kollektiva bybestraffningar. Kurderns lidande och deras utsatthet blir inte mindre bara för att de är många.

Den turkiska regimens uppträdande är primitivt. Det är inte värdigt ett europeiskt land och långt ifrån värdigt en demokrati. När vi i Sverige emellertid känner till dessa förhållanden men inte gör någonting, är det också primitivt. Alla berättelser som jag har läst och gått igenom stämmer mycket väl överens när det gäller de förhållanden som råder. Jag kan inte förstå varför avslaget i samtliga fall grundar sig på att man inte kan tillmäta deras berättelser tilltro.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1988/89:619 om förundersökningarna vid våldtäktsbrott

Anf. 88 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Herr talman! Gunilla André har frågat mig vilka initiativ regeringen är beredd att vidta för att skapa bättre möjlighet att genomföra allsidiga förundersökningar vid våldtäktsbrott. Frågan är föranledd av vissa uppgifter i pressen om statistik som gäller bl.a. våldtäktsanmälningar.

Statistiska centralbyråns statistik på området tyder på att antalet våldtäktsanmälningar har ökat under den senaste tioårsperioden. Andelen nedlagda förundersökningar har också ökat, medan andelen fällande domar har minskat något. Men det är inte fråga om några dramatiska förändringar – framför allt inte om man jämför med brottsligheten i stort. Jag delar dock Gunilla Andrés uppfattning att dessa omständigheter är värda att uppmärksammas noga.

Man bör komma ihåg att statistiken är svårtolkad. Detta beror bl.a. på att våldtäktsbrottets konstruktion har förändrats under tidsperioden. En annan faktor som kan ha inverkat är att anmälningsbenägenheten troligen har ökat. Det går därför inte att dra några säkra slutsatser utan att man gör ingående analyser av det bakomliggande materialet. Under alla förhållanden kan man inte av ett sådant här statistikunderlag dra den slutsatsen som Gunilla André tycks göra, nämligen att det skulle vara brister i förundersökningarna som leder till det resultat som statistiken utvisar. Att förundersökningar måste läggas ned och åtal ogillas på grund av bristande bevisning är självfallet ofrånkomligt i ett rättssamhälle.

Under 1980-talet har det gjorts stora insatser för att utbilda poliser.

åklagare och domare när det gäller handläggningen av bl. a. våldtäktsfall. Vid sidan av den omfattande utbildning som ägt rum vid seminarier och kurser kan särskilt nämnas den skriftliga handledning som på regeringens uppdrag togs fram gemensamt av riksåklagaren, domstolsverket, rikspolisstyrelsen och socialstyrelsen. Den kom ut år 1985 och heter Misshandel och sexuella övergrepp mot kvinnor och barn. Den fyllde uppenbarligen ett stort behov och har fått tryckas om i en ny upplaga.

Ett viktigt medel för att få en högre andel uppklarade våldtäktsbrott är att hjälpa dem som utsätts för övergrepp att orka igenom förundersökning och rättegång. Det var det kanske främsta syftet bakom de nyligen genomförda reglerna om målsägandebiträde. Självfallet gör även socialtjänsten och kvinnojourerna här en mycket stor insats.

Jag kommer givetvis att noga följa utvecklingen på området och ämnar också inom kort ta initiativ till en uppföljning av lagen om målsägandebiträde för att se om den har haft avsedd effekt.

Anf. 89 GUNILLA ANDRÉ (c):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret på min fråga.

Det är utomordentligt viktigt att vålds- och sexualbrott leder till en reaktion från samhällets sida. Om sanktionerna uteblir urholkas respekten för rättsväsendet. Också för brottsoffret är det angeläget att rättsprocessen fullföljs.

Av de våldtäktsmål där polisen kunnat identifiera en misstänkt gärningsman lägger åklagaren i dag ner 60 %. Endast 15–20 % av alla anmälda våldtäkter leder till rättegång, och antalet fällande domar är nu bara 44 % mot 76 för tio år sedan.

För mig är denna statistik synnerligen alarmerande. Det finns en uppenbar risk att kvinnor framdeles inte anmäler våldtäkter, särskilt med tanke på att rättsprocessen i dessa mål trots allt är påfrestande för kvinnorna.

För vår strävan att få kvinnovåldet synligt skulle det vara ett stort steg tillbaka.

Justitieministern sade i sitt svar att statistiken är svårtolkad och att anmälningsbenägenheten har ökat. Det är argument som ofta förekommer. Det är trots allt en fortlöpande trend. Det hävdas vidare att jag skulle ha dragit felaktiga slutsatser. Justitieministern säger också att man skall hjälpa dem som har utsatts för övergrepp, och det är helt riktigt. Det är också bra att man skall se över lagen om målsägandebiträde.

På något sätt får jag ändå en känsla av att det även här är underförstått att det är kvinnornas fel.

Jag vill ställa en följdfråga. Anser justitieministern att den rådande polisbristen inte har någon betydelse när det gäller den bristande bevisningen, framtagandet av fakta i förundersökningen?

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 90 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Herr talman! Bengt Harding Olson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att lagrådet i fortsättningen skall bli korrekt uttolkat i propositionerna från justitiedepartementet.

Enligt Bengt Harding Olson har lagrådets yttrande inte uppfattats och refererats korrekt i en proposition som för närvarande är föremål för behandling i riksdagen, nämligen proposition 1988/89:78 Högsta domstolen och rättsbildningen. I sin fråga hänvisar Bengt Harding Olson till en promemoria som lagrådet gett in till justitiekommittén i ärendet. I promemorian gör lagrådet vissa påpekanden som gäller det s.k. slutprotokollet. Enligt lagrådet har dess yttrande på ett par punkter getts en innebörd som framstår som främmande för lagrådsledamöterna. Lagrådet framför vidare synpunkter på att slutprotokollet på en punkt avviker från de premisser som skulle ha presenterats för lagrådet.

Inledningsvis vill jag påminna om att lagrådets yttrande i sin helhet finns intaget i och utgör en del av propositionen och att slutprotokollet – som utgör den tredje huvuddelen av propositionen – innehåller föredragande statsrådets ställningstagande till lagrådets yttrande.

Jag är helt ense med Bengt Harding Olson om vikten av att lagrådets synpunkter återges korrekt i den mån de refereras i slutprotokollet. Det är också min bestämda uppfattning att så sker i de propositioner som förbereds inom justitiedepartementet. Det finns därför ingen anledning för mig att vidta några åtgärder i det avseende som Bengt Harding Olson åsyftar.

Jag vill särskilt framhålla att jag inte delar Bengt Harding Olsons uppfattning när det gäller propositionen om högsta domstolen och rättsbildningen. Endast ett av de tre avsnitt i slutprotokollet som lagrådet citerar i sin promemoria innehåller ett uttalande som kan sägas utgöra en uttolkning av lagrådets yttrande. I omedelbar anslutning till detta uttalande – som för övrigt endast behandlar frågan om i vilken omfattning en viss föreslagen lagregel kan komma att utnyttjas – finns en tydlig hänvisning till det åsyftade avsnittet i lagrådsyttrandet. När det gäller de två övriga avsnitt i slutprotokollet som lagrådet tar upp i promemorian finns det över huvud taget inga uttolkningar av lagrådsyttrandets innebörd. I det ena citerade avsnittet är det innebörden av det remitterade förslaget som behandlas och inte innebörden av lagrådets yttrande. I det andra citerade avsnittet intar jag en ståndpunkt som avviker från de förutsättningar som lagrådet hade att utgå från. Det var nämligen just genom lagrådsyttrandet som det aktuella spörsmålet uppmärksammades. Det framgår också uttryckligen av slutprotokollet att mitt ställningstagande är nytt och att frågan således inte berörts i lagrådsremissen.

Då Bengt Harding Olson, som framställt frågan, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav talmannen att Britta Bjelle i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 91 BRITTA BJELLE (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Att vara lagstiftare är riksdagens viktigaste uppgift, och det är därför angeläget att lagstiftningsarbetet sker med stor omsorg. Lagrådet är i sin tur en garant för att vi skall kunna hålla hög kvalitet på lagstiftningsärenden. Men det förutsätter att lagrådets genomgång och yttranden återges på ett korrekt sätt.

När det gäller det ärende vi nu behandlar kan jag inte låta bli att konstatera att den som har läst igenom de aktuella avsnitten i propositionen och jämfört dem med lagrådets yttrande förstår att lagrådets ledamöter kände sig tvungna att ta till den unika åtgärden att skriva till justitieutskottet för att rätta till alla felaktigheter. Lagrådets ledamöter har menat att de i det här fallet har pådyvlats åsikter som de inte har haft. Här handlar det alltså inte om tolkningssvårigheter, utan om flagranta övertramp.

Dessutom förekommer det en synnerligen nonchalant eller okunnig kommentar – jag vet inte vilket som är värst i detta fall – som föredraganden fäller i meningen: "Jag tror för min del att det för HD:s ledamöter, sedan reformen väl satt sig, kommer att bli alltmera naturligt att inrikta sin prövning på de frågor som har intresse från prejudikatsynpunkt." – Men så är det ju. Den inriktningen för prejudikatsprövning har funnits ända sedan 1971.

En sådan här kommentar och de felåtergivningarna som också jag anser finns i propositionen skapar inte någon tilltro till justitiedepartementet. När jag hör svaret på frågan, nämligen att det egentligen inte har skett några felaktiga återgivningarna eller att man inte har gjort någon uttolkning, blir jag ännu mer betänksam. Därför undrar jag nu: Hur skall vi i fortsättningen kunna lita på det som står i propositionerna som kommer från justitiedepartementet?

Anf. 92 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Herr talman! Jag har besvarat den fråga Bengt Harding Olson ställde till mig. Jag har också översiktligt redovisat min syn på lagrådets promemoria. Detta är inte rätta tillfället att närmare diskutera innehållet i lagrådets promemoria. Den har ingetts till justitieutskottet, som i sitt betänkande med anledning av propositionen enhälligt har konstaterat att innehållet inte föranleder något särskilt uttalande från utskottet.

Anf. 93 BRITTA BJELLE (fp):

Herr talman! Det är en sak att justitieministern tydligen menar att det lagrådet säger inte har någon relevans, om jag har förstått justitieministern rätt. Justitieministern kunde dock ha kommenterat hur det är med prejudikatsprövningen. Har vi inte haft en prejudikatsprövning sedan 1971, eftersom justitieministern i propositionen skriver att det nu är dags för HD att få en sådan prövningsmöjlighet?

Anf. 94 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Herr talman! Det utdrag Britta Bjelle citerade har samma innebörd som propositionens syfte, nämligen att ytterligare renodla HD:s prejudicerande ställning i domstolsväsendet.

Anf. 95 BRITTA BJELLE (fp):

Herr talman! Jag får lov att säga att jag även där delar lagrådets ståndpunkt. När man läser propositionen får man en känsla av att det är en helt ny tanke som justitieministern vill komma fram med, någonting som lagrådet alltså har hållit på med i 18 år. Den kommentaren och det sätt på vilket man i propositionen har återgivit lagrådets tidigare yttranden inger inget förtroende. Man kan förvänta sig större stringens från justitiedepartementet.

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på fråga 1988/89:632 om resultatet av vissa överläggningar mellan EFTA och EG om bioteknik

Anf. 96 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Herr talman! Per Gahrton har frågat socialministern om resultatet av EG-EFTA-överläggningarna om bioteknik. Arbetet i regeringskansliet är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Som Per Gahrton nämner ägde ett möte rum i april i år mellan experter på immaterialrätt från EFTA-länderna och företrädare för EG-kommissionen. Mötet skulle enligt planerna också ha behandlat EG:s utkast till direktiv angående rättsskyddet för biotekniska uppfinningar. Inga konkreta överläggningar kunde dock hållas i den frågan eftersom EG:s experter inte hade möjlighet att närvara. Man beslöt därför att skjuta upp diskussionen om rättsskyddet för bioteknik till ett senare tillfälle.

Tidpunkten för dessa överläggningar är ännu inte bestämd.

Anf. 97 PER GAHRTON (mp):

Herr talman! Jag tackar för svaret, för vars bristfälliga innehåll man tydligen inte skall lasta regeringen utan EG-experterna, som inte kom till ett möte där de borde ha varit. Jag beklagar det. Här finns en uppenbar risk för en stor skillnad mellan EG och Sverige som kan drabba Sverige menligt, om man håller fast vid sina harmoniseringssträvanden.

I regeringens rapport säger man att EG just har inlett sin interna behandling av direktivutkastet. Det är där man ger möjlighet till att ta patent på liv. Det är därför för tidigt att formulera några klara mål för integrationsarbetet på denna punkt, sägs det vidare. Detta kan bara tolkas som att Sverige avstår från att ha några mål när det gäller samarbetet med EG beträffande biotekniken, i avvaktan på att EG:s egna diskussioner kommer i gång. Det tycker jag är anmärkningsvärt och illavarslande, eftersom Sverige givetvis, när vi äntligen skaffar oss några vettiga bestämmelser om detta, inte skall kunna tillåta att man tar patent på liv. Det strider mot andra bestämmelser som nämnden för hybrid-DNA-teknik arbetar efter, enligt uttalanden av nämndens sekreterare i tidningen Ny Teknik i fjol.

Det hade varit tacknämligt med en klarare målsättning från regeringens sida. Nu har jag i och för sig inte frågat om det i just denna fråga, så jag skall inte begära att statsrådet svarar på det eller utvecklar det i detta samman-

hang. Däremot är det intressant för oss alla att få veta resultatet av överläggningarna *när* de blir av. Det är uppenbart att de skall bli av. Jag vill därför fråga: Hur kommer resultatet av dessa överläggningar att publiceras?

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på fråga 1988/89:640 om åtgärder mot bruket av vissa farliga föremål

Anf. 98 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Herr talman! Ylva Annerstedt har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att hindra bruket av kaststjärnor, spikkclubbor och andra farliga föremål.

Lagen (1988:254) om förbud mot att i vissa fall inneha knivar och andra farliga föremål innehåller ett förbud mot att vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster inneha knivar och andra farliga föremål som är ägnade att användas som vapen vid brott mot liv eller hälsa. I lagen finns också ett förbud mot att på allmän plats inneha knogjärn, batonger, kaststjärnor och andra s.k. gatustridsvapen liksom föremål i övrigt som är särskilt ägnade att användas som vapen vid brott mot liv eller hälsa.

Till grund för lagen, som trädde i kraft den 1 juni 1988, låg ett förslag från 1987 års vapenutredning. Förbudet mot att inneha gatustridsvapen på allmän plats var avsett som ett första steg mot ett mera generellt förbud, och det förutskickades i lagstiftningsärendet att utredningen skulle återkomma till frågan om förbud mot gatustridsvapen även på enskilt område samt frågor om import och försäljning av sådana föremål.

Utredningen kommer i sommar att lägga fram sitt slutbetänkande. Enligt vad jag har inhämtat kommer utredningen då att behandla frågan om ett mera generellt förbud mot gatustridsvapen. Jag får alltså inom kort underlag för att kunna ta ställning i den fråga som Ylva Annerstedt har tagit upp.

Anf. 99 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret. Det verkar syfta till en mer restriktiv hållning när det gäller gatustridsvapen. Och jag är mycket tacksam för det.

Bakgrunden till min fråga är den ökning som tullen kan märka när det gäller införsel av sådana farliga föremål som det talas om i lagen om förbud mot innehav av vissa knivar, m.m. Det är framför allt från Kanarieöarna som dessa vapen kommer. När det gäller knivar, vilket avser stiletter och springknivar, finns det dessutom ett förbud både mot att tillverka dem i Sverige och att importera dem. Det förbudet innebär att tullen varje år lägger beslag på åtskilliga stiletter och springknivar. Men för de andra farliga föremålen finns det inte något sådant kompletterande förbud. Vilka andra farliga föremål är det? Det är fjäderbatonger, karatepinnar, kaststjärnor och spikkclubbor. Vissa av dem är av sådan modell som man trodde existerade endast i science fiction-skildringar. Tullen på Arlanda har t.ex. en klubba som består av ett stort trähandtag och en halvmeter järnkätting som avslutas

med en stor järnkula täckt med spikar. Det är alltså ett brutalt och skrämmande mordvapen som man har rätt att föra in och även tillverka i Sverige, om man skulle vilja det. Just detta exemplar lyckades tullen få någon att frivilligt lämna ifrån sig. Men vad händer med alla andra exemplar som ungdomar har i vårt land? Det är nämligen just ungdomar under 20 år som använder dessa.

När jag talade med polisen i Stockholm fick jag beskedet att det är fråga om vapen som regelbundet är inblandade i misshandel och överfall. Varje månad beslagtas flera av dessa vapen.

Även om utredningen inte har lagt fram sitt betänkande än vore det värdefullt att få justitieministerns syn på frågan. Är det verkligen rimligt att det skall vara tillåtet att både tillverka och föra in t.ex. spikklubbor i Sverige?

Anf. 100 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Herr talman! Som jag sade i mitt svar kommer vi inom en mycket nära framtid att få ett förslag från vapenutredningen som tar upp just dessa frågor. Därefter kommer det att finnas möjlighet att ta ställning till vilka vidare åtgärder som skall vidtas med anledning av denna typ av vapen.

Anf. 101 YLVA ANNERSTEDT (fp):

Herr talman! Jag tycker ändå att det vore värdefullt att få veta om justitieministern anser att vi skall ha spikklubbor, fjäderbatonger, osv. på våra gator och torg. Skall det vara tillåtet att föra in och tillverka sådana i Sverige? Det beskrivs i lagen exakt vad en springkniv och vad en stilett är. En fjäderbatong fungerar på exakt samma sätt. En fjäderbatong är ett halv-meterlångt järnrör. När man slår på detta järnrör skjuter det ut ett ytterligare järnrör som man skall slå folk i huvudet med. Anser justitieministern att det är rimligt att sådana skall vara tillåtna i Sverige?

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Anmälan om kompletteringsval till utskott

Talmannen meddelade att socialdemokratiska riksdagsgruppen på grund av uppkomna vakanser i vissa utskott anmält Anita Jönsson som ledamot i lagutskottet efter Hans Rosengren samt Gunilla Andersson som suppleant i lagutskottet efter Anita Jönsson och som suppleant i arbetsmarknadsutskottet efter Hans Rosengren.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i lagutskottet

Anita Jönsson (s)

suppleant i lagutskottet

Gunilla Andersson (s)

Anmälan om kompletteringsval till utskott

26 § Anmäldes och bordlades

Förslag

1988/89:28 Riksdagens förvaltningskontors förslag om ökat stöd till riksdagens ledamöter

27 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

med anledning av prop. 1988/89:150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1989/90, m.m. (kompletteringsproposition)

1988/89:Fi59 av Anna-Greta Leijon m.fl. (s)

1988/89:Fi60 av Carl Bildt m.fl. (m)

1988/89:Fi61 av Bengt Westerberg m.fl. (fp)

1988/89:Fi62 av Olof Johansson m.fl. (c)

1988/89:Fi63 av Lars Werner m.fl. (vpk)

1988/89:Fi64 av Inger Schörling m.fl. (mp)

1988/89:Fi65 av Lars Werner m.fl. (vpk)

1988/89:Fi66 av Lars Werner m.fl. (vpk)

1988/89:Fi67 av Lars Werner m.fl. (vpk)

1988/89:Fi68 av Lars Werner m.fl. (vpk)

1988/89:Fi69 av Lars Werner m.fl. (vpk)

1988/89:Fi70 av Lars Werner m.fl. (vpk)

1988/89:Fi71 av Stina Gustavsson och Kersti Johansson (båda c)

1988/89:Fi72 av Lars Hjertén (m)

1988/89:Fi73 av Allan Ekström (m)

1988/89:Fi74 av Marianne Andersson och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (båda c)

1988/89:Fi75 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m)

1988/89:Fi76 av Bo Lundgren m.fl. (m)

1988/89:Fi77 av Ulla Tillander m.fl. (c)

1988/89:Fi78 av Daniel Tarschys m.fl. (fp)

1988/89:Fi79 av Karin Israelsson och Martin Olsson (båda c)

1988/89:Fi80 av Lena Öhrsvik (s)

1988/89:Fi81 av Doris Håvik m.fl. (s)

1988/89:Fi82 av Håkan Hansson m.fl. (c)

1988/89:Fi83 av Rosa Östh m.fl. (c)

1988/89:Fi84 av Lars Tobisson m.fl. (m)

1988/89:Fi85 av Knut Wachtmeister och Bo Lundgren (båda m)

1988/89:Fi86 av Anne Wibble m.fl. (fp)

1988/89:Fi87 av Börje Hörnlund m.fl. (c)

1988/89:Fi88 av Sten Svensson m.fl. (m)

1988/89:Fi89 av Knut Billing m.fl. (m)

1988/89:Fi90 av Karl-Gösta Svenson (m)

1988/89:Fi91 av Kjell Ericsson m.fl. (c, m, fp)

1988/89:Fi92 av Hans Göran Franck m.fl. (s)
1988/89:Fi93 av Krister Skånberg (mp)
1988/89:Fi94 av Roland Larsson (c)
1988/89:Fi95 av Anita Johansson m.fl. (s)
1988/89:K16 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1988/89:K17 av Elving Andersson (c)
1988/89:Ub34 av Larz Johansson m.fl. (c)
1988/89:Ub35 av Lars Werner m.fl. (vpk)
1988/89:Ub36 av Björn Samuelson m.fl. (vpk)
1988/89:Ub37 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m)
1988/89:Ub38 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)
1988/89:Ub39 av Inger Schörling m.fl. (mp)
1988/89:T28 av Lars Werner m.fl. (vpk)
1988/89:N37 av Lars Werner m.fl. (vpk)
1988/89:N38 av Paul Lestander m.fl. (vpk)
1988/89:N39 av Paul Lestander m.fl. (vpk)
1988/89:N40 av Hadar Cars m.fl. (fp)
1988/89:N41 av Per Westerberg m.fl. (m)
1988/89:N42 av Per Westerberg m.fl. (m)
1988/89:N43 av Lars Norberg (mp)
1988/89:N44 av Lars Norberg (mp)
1988/89:A12 av Lars Werner m.fl. (vpk)
1988/89:A13 av Börje Hörnlund m.fl. (c)
1988/89:A14 av Sonja Rembo m.fl. (m)
1988/89:Bo14 av Erling Bager m.fl. (fp)

med anledning av riksdagens revisorers förs. 1988/89:26 om utvärdering av
glesbygdssstödet

1988/89:A15 av Anna Horn af Rantzien (mp)

28 § Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkande

1988/89:KU30 med anledning av granskning av statsrådets tjänsteutövning
och regeringsärendenas handläggning

Finansutskottets betänkande

1988/89:FiU24 Folk- och bostadsräkning år 1990

Justitieutskottets betänkanden

1988/89:JuU19 Rättshjälpens organisation, m.m.

1988/89:JuU20 Högsta domstolen och rättsbildningen

Kulturutskottets betänkande

1988/89:KrU23 Tilläggsbudget II inom utbildningsdepartementets område

Näringsutskottets betänkanden

1988/89:NU26 Teknisk utveckling inom bilindustrin

1988/89:NU27 Nedläggning av Bryggeristiftelsen

Meddelande om frågor Meddelades att följande frågor framställdes

den 11 maj

1988/89:643 av *Maj-Inger Klingvall* (s) till kommunikationsministern om den planerade sammanslagningen av postregionerna Norrköping och Eskilstuna:

Postverket har utrett regionorganisationen för Norrköping och Eskilstuna. Postens ledning föreslår en sammanslagning av de båda regionerna. Regionkontoret föreslås bli placerat i Eskilstuna av regionalpolitiska skäl. Detta innebär bl.a. att nära 40 arbetstillfällen bortfaller i Norrköping.

En jämförelse mellan de båda kommunerna visar på en mycket likartad arbetsmarknad med ungefär lika många arbetsökande på de båda orterna och lika få lediga administrativa tjänster.

Jag vill fråga statsrådet om detta förslag överensstämmer med regeringens regionalpolitiska ambitioner.

den 12 maj

1988/89:644 av *Karin Israelsson* (c) till statsrådet Maj-Lis Lööv om dokumentation av tortyrskador:

Bland de asylsökande som kommer till Sverige förekommer tortyr som grundläggande flyktingorsak i 20–25 % av fallen. Tortyrskadorna framkommer sällan vid den polisiära och korta medicinska utredning som rutinemässigt görs.

Genom att tillskapa ett institut för dokumentation av tortyrskador skulle man vinna ökad kännedom om tortyrens utbredning. Man skulle kunna dokumentera tortyrskador, såväl fysiska som psykiska, före prövningen av asylrätt samt utbilda sjukvårdspersonal i dessa svåra frågor.

Denna dokumentation leder även till ökade möjligheter till behandling av tortyrskador.

Det finns för närvarande en idéskiss framtagen som har dessa slutsatser som grund för ett inrättande av ett sådant institut. En sådan verksamhet bör vara skild från de organisationer som direkt arbetar med flyktingar och kunna utgöra en resurs som flyktingen kan söka själv eller via sitt ombud.

Jag vill med anledning av detta fråga om regeringen är beredd att tillskapa ett sådant institut för att ytterligare stärka det svenska flyktingarbetet.

30 § Kammaren åtskildes kl. 16.46.

Prot. 1988/89:113
12 maj 1989

In fidem

OLOF MARCUSSON

/Gunborg Apelgren